National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX
1985

B103/c/1/5

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 42 (3155) XXXIV aastakäik

Teisipäeval, 4. juunil 1985 — Tuesday, June 4, 1985

Üksiknumbri hind 70 senti

Nõuti inimõiguste kehtestamist

Eesti koorilaul vabaduse nõudjana Ontario parlamendihoones

Teatavasti toimub praegu Ottawas Helsingi inimõiguste konverentsi järelkonverents, mis N. Liidu nõudel kuulutati kinniseks. Selle tulemusena ei ole avalikkus ega meedia teadlik konverentsi käigust. Vastudemonstratsioonina sellele organiseeris Ontario Parlamendi liige Tony Ruprecht 30. mail, Kanadas elunevate erirahvuste avaliku kokkutuleku demokraatlikus institutsioonis — Ontario parlamendis, mille idapoolne uks oli sümboolselt avatud kõigile, kes soovisid sündmusel osaleda. Kokkutuleku kulminatsiooniks oli inimõiguste kehtestamist nõudvale ühisele resolutsioonile allakirjutamine kõigi rahvusgruppide esindajate poolt, kas kohalikest või kogu Kanadat hõlmavaist organisatsioonidest.

Rahvasaadikuist olid kohal seitse Ontario Parlamendi liiget, kaks kooli- ja linnavalitsuse esindajat ning üks Kanada Keskparlamendi liige — Robert Kaplan, endine Kanada peaprokurör.

Kokkutulek algas Tony Ruprechti tervitusega, milles ta avaldas lootust, et see sündmus, mis hõlmab suurt osa Kanada elanikkonnast, avaldaks mõju Ottawa konverentsi käigule ja koos sellega inimõiguste kehtestamisele ning rahu saavutamisele kogu maailmas, kuna sümboolselt kohalolevad paljud erirahvuste liikmed esindasid suurt osa globaalsest, eriti aga Ida-Euroopa rahvastikust.

Järgnevalt esitas Estonia koor üllatuslikult arvurikkas koosseisus dr. R. Toi juhtimisel ja koorile omase kunstiküpsusega E. Võrgu „Helise, helise ilma".

Rahvasaadikute nimel võttis sõna Ontario Parlamendi liige Robert Nixon. Pärast ülistavaid sõnu Estonia koorile ja selle juhile, ütles kõneleja, et Kanadal on austav ülesanne olla võõrustajaks seekordsele inimõiguste konverentsile Ottawas. Konverentsil, kus 35 riigi esindajad arutavad inimõigustega ühenduses olevaid probleeme on suur tähtsus kogu maailmale, eriti aga Ida-Euroopa rahvastele, kus teatavasti toimub pidev ja halastamatu inimõiguste rikkumine. Kurvaks nähteks on asjaolu, et sääraste tähtsate küsimuste arutamine toimub kinniste uste taga. Kõneleja lootis, et käesolev kokkutulek on näiteks Kanadas valitsevast murest inimõiguste rakendamise pärast kogu maailmas ja et see

aitab inimõiguste austamist ja kehtestamist igas maailmakaares, eriti aga riikides, kes kirjutasid alla Helsingi konverentsi kokkuleppele.

Pärast Estonia koorilt lauldud E. Aava „Murelaulu" luges Tony Ruprecht ette kokkutuleku „Resolutsiooni", mis käsitles üksikasjaliselt inimõiguste rikkumist riikides, kes võtavad osa Ottawa konverentsist, eriti aga N. Liidus. Resolutsioon, mille avaldame järgmises Vaba Eestlase numbris, lähetatakse Kanada peadelegaadile Ottawa konverentsile esitamiseks ja N. Liidu saadikule Kanadas. Toronto, Ottawa ja teiste linnade linnapeadele tehakse ettepanek kuulutada 1. augusti nädal „Helsingi inimõiguste nädalaks".

(Järg lk. 8)

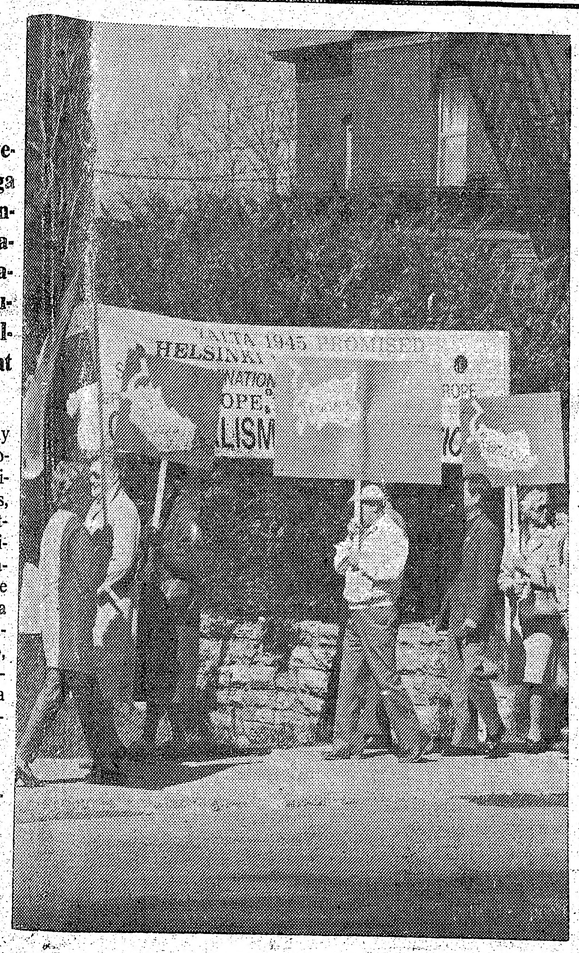

Ikestatud Rahvaste liikmete demonstratsioon Ottawas N. Liidu saatkonna ees. EKN foto

Keeristormid laastasid Lõuna-Ontariot

Reedel, 31. mai pärastlõunal laastasid tugevad keeristormid Orangeville'i, Barrie alasid, mõnikümmend kilomeetrit Torontost loodesse ja põhja, vähemalt 12 surmaohvriga. Mõne sekundi-minuti jooksul tasandasid tormid terved linnaosad, tekitades suurt majanduslikku kahju, mida esialgu hinnatakse 100-le miljonile dollarile. Korrastus- ja ülesehitustööd on juba alanud ja maanteed liiklusele avatud. On oodata valitsuse majanduslikku abi tormis kannatanuile.

50.000 parteiliiget miilitsale appi

Moskva (Reuter) — N. Liidu võimud teatavad, et 50.000 parteiliiget on värvatud miilitsa toetamiseks. Lääne vaatlejad arvavad, et selle põhjustajaks on puhastused miilitsa organisatsioonis.

Parteiliikmed vabastati ajutiselt töölt ja neile tehti ülesandeks võidelda kuritegevuse vastu „karmilt ja otsustavalt." Nõnda ütles siseminister Vitaly Fedortshuk, endine KGB juht, ajaleht „Pravdas". Olusid tundvad lääne diplomaadid hindavad värvatute arvu ebatavaliselt kõrgeks. Fedortshuki paigutamisest peale siseministeeriumi on N. Liidu ajalehed tihti teatanud miilitsate vallandamistest. Ainuüksi Uzbekistanis tagandati 9000 miilitsat.

N. Liidu suurofensiiv Afganistanis

Poliitbüroo liikme vastukäivad väited

ISLAMABAD, Pakistan (AP-CP) — Enam kui 25.000 N. Liidu sõdurit alustas tankide, lennukite ja helikopterite toetusel laiaulatuslikku rünnakut Afganistanis. Rünnaku eesmärgiks olla partisanide varustusliinide läbilõikamine Pakistani piiri lähedal ja sellega kaasuv piiri hermeetiline sulgemine.

Teated rünnakust saabusid ajal, mil N. Liidu kõikvõimsa poliitbüroo mõjukas liige Votaly Vorotnikov teatas Kanada parlamendiliikmetele, et N. Liit näeks meeleldi Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni energilisemat sekkumist läbirääkimistesse, et konflikti kiiremini lõpetada. On teada, et ÜRO peasekretär Javier Perez de Cuellar'il on olnud läbirääkimisi N. Liidu ja Pakistaniga neutraalse Afganistani riigi loomiseks aladel, mis on olnud N. Liidu valduses 1979. aastast.

Pauline Jewett, NDP välispoliitiline kriitik Ottawas, ütles, et kohtumisel senati ja esindajate koja liikmeist koosneva komiteega, Vorotnikov olla jätnud mulje nagu sooviks N. Liit oma väed Afganistanist välja tõmmata. Konservatiiv Reginald Stackhouse siiski ei usu, et Vorotnikov seda tõsiselt mõtles. N. Liidu suurrünnak näib seda arvamist toetavat.

Arvatakse, et hektel on Afganistanis 115.000 N. Liidu sõdurit toetamaks Babrak Karmali marksistlikku valitsust. Vägede koondamine praeguse rünnaku lähtealustele olla alanud juba mai algul.

Ontario konservatiivid vaatavad tulevikku

KITCHENER, Ont. (CP) — Ontario progressiivsete konservatiivide valitsus ostis hiljuti 80 uut paberi narmastamise masinat. Kuna on võimalik, et Ontarios läheb võim peatselt liberaalide ja NDP koalitsiooni kätte, arvavad liberaalid, et valitsus valmistab ette massilist dokumentide hävitamise aktsiooni, mis on kogunenud arhiividesse konservatiivide 42-aastase võimuloleku jooksul.

38 sai surma jalgpallivõistlusel

BRÜSSEL (AP) — Olemasolevail andmeil sai 38 inimest surma ja ligi 300 vigastada Euroopa Karikavõistlusel jalgpallis, mis peeti Brüsselis. Mäng toimus inglise Liverpooli ja itaalia Turiini meeskonna vahel, ent enne mängu algust tekkis suurkaklus pealtvaatajaskonnas viibivate inglaste ja itaallaste vahel. Väidetakse, et füüi alustajaiks olid joobnud inglased Liverpoolist. Kakluse kestel, kus olla kasutatud nuge ja metallkette, varises kokku üks staadioni müüridest mattes enese alla sadu pealtvaatajaid.

Üldine avalik reaktsioon juhtumile on ääretult hukkamõistev ja Belgia valitsus olla otsustanud keelata inglise jalgpallimeeskondadel võistlemise Belgia pinnal. Inglise peaminister Thatcher süüdistas inglise jalgpalli fanaatikuid oma kodumaa häbistamises.

Milliseks kujuneb jalgpalli tulevik maailmas on raske ennustada, sest viimasel ajal on pealtvaatajaskondade distsiplineerimatus tekitanud muret nii Euroopas kui ka teistel mandritel.

Balti küsimus Ottawa konverentsil

N. Liitu süüdistati usuvabaduse rikkumises

Kanada pealinnas Ottawas käimasoleval nn. Helsingi protsessi inimõiguste järelkonverentsil tõstatas teisipäeval Hollandi peadelegaat Bob Croin muuhulgas ka Balti riikide küsimuse.

Teisipäevane istung tegeles peamiselt Türgi delegatsiooni süüdistustega, et Bulgaaria on üritamas oma türgi vähemusrahvusgrupi ümberrahvustamise läbiviimist. Debati käigus võttis sõna ka suurekasvuline hollandlane Bob Croin, kes muidu sekkub harva konverentsi vaidlustesse. Croin deklareeris, et Ottawa konverents ei tohi unustada türgi vähemusrahvust Bulgaarias ega ka mitte teisi arvuliselt väikseid rahvusi. Siinkohal nimetas Hollandi peadelegaat spetsiifiliselt Lätit, Leedut ja Eestit.

Ta ütles, et kui Ottawa konverents oleks asetleidnud 50 aastat tagasi siis oleksid nende kolme riigi lipud lehvimas uhkelt konverentsi hoone ees koos 35-e seal osalevate riikide lippudega.

Hollandi peadelegaadi Croin'i sõnavõtt kutsus kohe esile N. Liidu peaesindaja Vsevolod Sofinski vastulause, kes ütles, et igal Balti liidúvabariigil on oma põhiseadus ja välisministeerium. Sofinski lisas, et NSV Liit heiskaks nende lipud Ottawas, kui see oleks võimalik. Ta mõtles siin ilmselt Balti liiduvabariikide nn. lippe, kuna hollandlane Croin rääkis ilmselt Eesti, Läti ja Leedu Vabariikide lippudest, mis lehvisid 50 aastat tagasi Rahvasteliidus.

Raadio Vaba Euroopa-Vabadusraadio kohalviibiv korrespondent Roland Eggleston kirjutab, et see Sofinski vastulause Balti riikide küsimuse asjus oli ainult esimene mitmest nõukogude peadelegaadi debatti sekkumisest teisipäeval.

Lääne diplomaadid seletavad, et Sofinski võtvat sõna peaaegu igal teemal ja tal meeldivat ennast väljendada pikalt ja laialt.

Tal olevat ka komme (mis on muidu ebatavaline nõukogude diplomaatide puhul) jalutada aegajalt debati kulgemise jooksul pressiruumi selleks, et seletada ajakirjanikele, mis on debatis toimumas — muidugi nõukogude vaatevinklist.

Päev varem — esmaspäeva õhtul — oli nõukogude peadelegaat Sofinski esitanud pika, pooleteise tunnilise vastulause läänеriikide süüdistustele, et nõukogude võimud kiusavad taga teatud usulisi rühmitusi. Sofinski ütles muuhulgas, et Leedus on olemas õppeasutused katoliku vaimulikkude väljaõpetamiseks. Lääne diplomaadid ütlesid hiljem ajakirjanikele, et Sofinski üritas sellega vastata Uhendriikide peadelegaadi Richard Schifter'i süüdistustele möödunud nädalal, et nõukogude võimud on vangistanud mitu leedu katoliku preestrit.

(Järg lk. 8)

Ühel jalal ookeanist ookeanini

Steve Fonyo kogus miljonid dollarid vähktõve uurimiseks

Uheksateistkümneaastane Steve Fonyo, kes vähktõve tõttu kaotas 12-ne aastaselt ühe jala, lõpetas äsja 8000-de kilomeetrilise jooksu läbi Kanada.

Jooks algas 14 kuud tagasi St. Johns'ist, Nfld. ning lõppes mõned päevad tagasi Victorias, Briti Kolumbias. Jooksu eesmärgiks oli koguda summasid vähktõve uurimistöö toetamiseks, mis ka õnnestus suurepäraselt. Fonyo kogus 5,1 miljonit dollarit eraisikute käest, 1,8 miljonit dollarit Alberta valitsuselt, 1 miljon dollarit keskvalitsuselt Ottawas. Quebeci valitsus teatas, et ta toetab Fonyot võrdse summaga, mida Quebeci elanikud olid annetanud.

Ainult Fonyo perekond oli tunnistajaks, kui ta jooksu lõppedes astus oma kunstliku jalaga merre ja valas väikese nõutäie Atlandi vett Vaiksesse ookeani. Peaminister Brian Mulroney oma telefonikõnes Fonyole ütles: „Teie esimene samm oli hiigelsammuks meile kõikidele!" Lõplik summa, mida vapper nooruk kogus oli enam kui 9 miljonit dollarit.

estonia

KONTSERT

Juhatab **Roman Toi**

Külalissolist **Jaan Järvlepp** — tshello,
Helgi Eiso-Fatovic — klaverisaade

teisip., 11. juunil kell 7.30 õ.
Walter Hall, Edward Johnson Bldg. U. of T.

Pääsmed $8.—, pensionärid ja õpilased $6.—
Saadaval E. Abistamiskomitees ja kooriliikmeilt

SEEDRIORU SUVIHARJA PIDU

29. juunil — Kontsertaktus kell 4 p.l. — Vabaõhuteater kell 9.30 õhtul

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TES Keskkooli lõpuaktusel asetati igale kooli lõpetajale sõrme T. E. Ühispanga poolt annetatud sõrmus. Pildil vasakult koolijuhtaja E. Marten, õp. U. Petersoo, Endla Komi asetamas sõrmust lõpetaja Kadri Nõmmiku sõrme. Foto: Vaba Eestlane

Punased mässumehed defensiivis

Ühendriikide presidendi Reagani Nikaraagua-poliitika tagajärjed on kõige selgemal kujul näha Salvadoris, kus punased revolutsionitegijad on surutud nüüd ofensiivist defensiivi ning hakkavad kasutama desperaatseid võtteid oma marksistliku liikumise elus hoidmiseks. Mässumeeste edu pandiks seni oli Nikaraagua kaudu saabuv Kuuba ja N. Liidu abi, kuid niipea kui Reagan Nikaraagua poolkommunistliku valitsuse tangide vahele võttis ning selle rezhiimi vastu võitlevaid parempoolseid partisane hakkas toetama, muutus pilt — Salvadori relvastatud revolutsionäärid ja maal elavate inimeste terroriseerijad on saanud ühe kaotuse teise järel ning on tõmbunud kaugemale mägedesse, kust nad veel harukordadel julgevad suurematesse asulatesse tungida.

Salvadoris viimaste kuude jooksul toimunud silmatorkavaid muudatusi kirjeldas äsja Washingtoni külastanud Salvadori president Jose Napoleon Duarte, kelle juhtimisel tegutsev kristlik-demokraatlik partei saavutas mõned kuud tagasi korraldatud valimistel parlamendis enamuse, mis võimaldab presidendil oma mõõdukat poliitikat rakendada, vajalikke reforme teostada ning edukalt äärmuslikke pahem- ja parempoolseid rühmitusi elimineerida.

Kommunistlike revolutsionääride suuremaks mureks on näiliselt nende populaarsuse pidev vähenemine vaestes maapiirkondades, kus neil seni oli kõige rohkem poolehoidu. Samuti häirib neid rahvusvahelise toetuse kahanemine. Kui Mehhiko ja Prantsusmaa 1981. aastal avalikult deklareerisid, et kommunistlikud partisanid moodustavad Salvadoris „poliitilise jõu esinduse" ja Prantsusmaa kutsus oma saadiku koju, siis nüüd on olukorrad tunduvalt muutunud ning Mitterrandi valitsus saadab oma saadiku Salvadori tagasi.

Mässajatele on olnud suureks löögiks ka kahe oma parema väejuhi kaotamine. Üks neist, Nida Diaz, langes tähtsate dokumentidega valitsusvägede kätte, kuna teine, Napoleon Romero, andis enda ise vangi. Romero andmed valitsusele olid erakordselt tähtsad ja olulised, kuna tema informatsioonist selgus, et Salvadori maanoored ei lase endid enam punaste poolt mobiliseerida ning revolutsionäärid kannatavad tõsiselt varustuse nappuse all.

Selgub, et punased löögimehed said 70 protsenti oma sõjalisest varustusest kommunistlikest riikidest Nikaraagua kaudu, mis oli punastele varustuse muretsemistsentrumiks. Ehkki Salvadoris võitlevad pahempoolsed grupid kuuluvad viide erisektsiooni, kelledel kõigil olid oma esindused Nikaraagua pealinnas Managuas, asus võitlustegevust koordineeriv ülemjuhatus Salvadori mägedes. Nikaraagua suurt osa Salvadori punaste varustamisel peaksid eriti silmas pidama Ühendriikide Esindajatekoja liikmed, kes seniajani aru ei ole saanud, millist olulist osa mängib Nikaraagua poolkommunistlik rezhiim Kesk-Ameerika bolsheviseerimise plaanide teostamisel.

Tagasilöögid poliitilisel pinnal ja sõjatandril, on muutnud kommunistide lööksalkade juhid desperaatseiks ning kui nad seni hävitasid Salvadori majandust sildade ja jõujaamade õhkimisega, siis nüüd on nad hakanud terroriseerima elanikkonda, eriti demokraatliku valitsuse poolt ametisse nimetatud kõrgemaid ametnikke, linnapeasid jne. Viimase kolme nädala jooksul on punased küüditanud 14 linnapead, kelledest üks on kindlate andmete põhjal maha lastud. Mässajate raadiojaamad mainivad, et küüditamise aktsioone teostatakse valitsuse mõju vähendamiseks kuid tegelikult on siin tegemist puhtakujuliste terroristlike aktsioonidega.

Mässajate juhid mainivad, et olukorras tekkinud muudatused sunnivad neid muutma oma võitlustaktikat — suuremate kontsentreeritud jõududega teostatud frontaaloperatsioonide asemel hakata nüüd sooritama väikeste jõududega organiseeritud äkkrünnakuid ning suurendama sabotaazhiaktsioone. Loomulikult kaasuvad nendele operatsioonidele terroristlikud aktid elanikkonna vastu. Juhid väidavad, et sellise taktikaga võitsid vietnami kommunistlikud partisanid Ühendriikide imperialismi ning sama taktikaga lüüakse nüüd imperialismi ka Salvadoris.

Need sõnad on õõnsad ja tühised, kuna Salvadori olukord erineb märgatavalt Vietnami olukorrast. Vietnamis said Viet Kongi löögirühmad pidevalt uut varustust ja väljaõppe saanud sõdureid kommunistlikult Põhja-Vietnamilt ning Lõuna-Vietnami korruptiivne valitsus erines tunduvalt demokraatlikust Duarte valitsusest. Oluline on muidugi, et Ühendriigid jatkaksid oma survet Nikaraaguale, mille tulemusena Salvadori mässajate varustusliinid läbi lõigatakse. Lootusi selleks on, kuna Nikaraagua marksistlik president Ortega käis juba Moskvas abi otsimas, mis aitas selgitada nii mõnelegi Nikaraagua propaganda mõju all olevale Ühendriikide Kongressi liikmele tegelikku olukorda.

K. A.

Lugege kaks korda nädalas ilmuvat „VABA EESTLAST" — sisukam ja odavam eesti ajaleht vabas maailmas!

W. Pent'i kõne Balti Õhtu käendajatele

Väga lugupeetud senaatorid ja parlamendiliikmed, mu daamid ja härrad.

Nagu me kõik mäletame, toimus mõni nädal tagasi XIII Balti Õhtu Parlamendimäel. See on iga-aastane sündmus, kus eesti, läti ja leedu päritoluga kanadalased võõrustavad Kanada parlamendiliikmeid. Tookordne kokkutulek tähistas ka ühtlasi Leedu vabariigi 67-ndat aastapäeva 16. veebruaril ja Eesti vabariigi aastapäeva 24. veebruaril. Meie naabrid, lätlased, pühitsevad oma vabariigi aastapäeva 18. novembril.

Nagu vanasõna ütleb: ükski aasta pole teise vend, nii peab nentima, et võrreldes möödunud aastaga

on eesti,läti ja leedu ühiskonnad murelikud ja rahutud eelseisva inimõiguste konverentsi valguses.

Seisukohad läbirääkimisteks on kristalliseerunud. Ajakirjandus ja televisioon on selgitamas avalikkusele oma mitmesuguseid tõlgitsuslikke seisukohti, mis puutub inimõigusse, mõttevabadusse ja usku. Samas aga võimude südametunnistusel lasuvate vangide rida raudeesriide taga üha pikeneb.

N. Liidu invasioon Afganistani pole lõppenud, ent hetkel kordasaadetavad sõjakuritööd on kadumas läänemaailma teadvusest ja meelest.

Enam ja enam erineva kaaluga sõjakuritööd kerkivad esile, olenevalt millist rahvast või rassi neis süüdistatakse.

CBC ühes hommikuses saates 7. aprillil avaldas kellegi seisukoha, et slaavi päritoluga N. Liidu piiriäärsed rahvad polevat II maailmasõja aegu liitlastega koos töötanud — mõeldes liitlaste all venelasi. Samuti väideti, et enamus nn. sõjakurjategijaist pärinevat neist rahvastest-riikidest.

1939. aastal sõlmiti Ribbentrop-Molotovi mittekallaletungipakt natsi Saksamaa ja N. Liidu vahel.

See avas tee Saksa invasioonile Poolasse ja andis N. Liidule vabad käed Balti riikide vallutamiseks.

1940. aasta juunis N. Liit, oma määratute armeedega okupeeris need kolm vabariiki: Eesti, Läti ja Leedu. Ühe kuu jooksul inkorporeeriti need jõukad riigid vägivaldselt N. Liitu. Meie ühiskondlik pale ja eluviis muudeti mõne päeva jooksul kommunistlikuks. Tehased, ärid — isegi eramajad, milles elunes enam kui üks perekond, võõrandati. Sissevoolavate vene masside tõttu tekkis korterikriis. Igale elanikule määrati 100 ruutjalga elamispinda. Igast kodanikust tehti vaene proletaarlane. NKVD valitses maad. (NKVD on üks praeguse KGB eelkäijaist.)

Ööl vastu 14-ndat juunit 13.000 eestlast, 22.000 lätlast ja 31.000 leedulast, vaatamata vanusele, soole ja ühiskondlikule tagaõõhjale arreteeriti ja küüditati Siberisse.

See tähendaks sama kui veerand miljonit kanadalast kaoks meie hulgast ühe öö jooksul.

Sääraste elamuste valguses on üsna arusaadav, et nende maade elanikel puudus igasugune tahe koostööks N. Liiduga II maailmasõjas. Seda peetakse nüüd meie süüks.

Winston Churchill ütles juba 10 aastat pärast sõda: lõhe kommunismi ja kristliku eetika-tsivilisatsiooni vahel on kõige hädaohtlikum, mida inimkond on tundnud. Meenutagem ainult tragöödiaid Ungaris 1956, Tshehhoslovakkias 1962 ja Poolas 1980.

Tänapäeval on Balti riikides igasugused rahvuslikud manifestatsioonid karmilt alla surutud. Venelased viivad läbi jõhkrat ja süstemaatilist venestamise programmi. Nad teevad katset suretada Balti rahvaste kultuuri ja asendada seda vene kultuuri propageeriva propagandaga kunstis, kirjanduses ja muusikas.

Vene keel on ametlik keel ja sellele on antud eelistatud positsioon seaduse ees.

Pingutused riikliku iseseisvuse ja sõltumatuse taastamiseks on muutunud intensiivsemaks nii vabas maailmas kui Balti riikides. Ajavahemikus 1966—1977 leidis aset üheksakümmend neli protest-demonstratsiooni Balti riikides — enam kui kusagil mujal N. Liidus. Protestide arv suurenes 1980. aastal tänu Poola kardinali Woytyla paavstiks valimisele ja Solidaarsuse liikumisele Poolas.

Iga türannia hävib varem või hiljem. Inimkond ei lakka võitlemast vabaduse eest, ent aeg töötab meie vastu ja me ei taha uut sõda,

et kaitsta vabadust. Määritlegem julgelt inimkonna orjastajad ja tõuskem üles tõe, vabaduse ja inimõiguste nimel. Iga samm N. Liidu lagunemise suunas tähendab tuumasõja võimaluste vähenemist.

Balti õhtute seeriat parlamendimäel võib tõlgitseda kui vaba maailma Balti probleemi ja traagika mõistmist.

On arusaadav, et need õhtud poleks saanud toimuda ilma käendajateta ja neile kuulub meie sügav tänu. Eriline tänu aga senaator dr. Stanley Haidazs'ile, minister Mike Wilsonile ja hr. Tupperile, kelle abiga XIII Balti Õhtu nii edukalt läbi viidi.

Kreml kuulutas sõja alkoholismile

MOSKVA — Kreml tegi teatavaks plaani koduse viinapruulimise keelustamiseks, tõstmaks riigis joomise vanuse seniselt 19-lt 21-le aastale ja vähendamaks vodka valmistamist selleks, et võidelda riigis oleva tohutu alkoholismi vastu. Plaanis ei ole siiski kahte sammu, mida napsivennad kõige enam kartsid — panna vodka kaardile ja tõsta selle hinda.

Selles seaduseelnõus on ka marjadest tehtud jookide keelustamine, kuigi polnud selge kas selles on ka veinid ja konjak. Karmid trahvid kodus pruulimise ja joomise vastu avalikes kohtades on maksma pandud. Parandusmajad on ettenähtud joodikuile. Järgmisest aastast on ettenähtud vodka valmistamise vähendamine ja karastusjookide valmistamise suurendamine. $117 suurune rahvatrahv või sõiduloa kaotamine kuni kolmeks aastaks võib olla tulemuseks esimesel vahele jäämise korral.

Osa moskvalasi hingasid siiski kergendatult, kuna nad olid kartnud veelgi rangemaid vastuabinõusid.

Kreml kuulutas sõja alkoholismile kui N. Liidu raskemale sotsiaalsele probleemile niipea kui Gorbatshov juhikohale asus.

Alkohol on peamine põhjus enneaegses surmas, abielude purunemisel ja enam kui 80 prots. kuritegude puhu N. Liidus vastavalt valitsuse statistikale, mis tegelikult võivat olla veelgi tõsisem. Keskmine nõukogude kodanik tarvitab enam kui kaks gallonit puhast (96 prots.) alkoholi aastas, suur osa sellest vodka või konjakina.

Kehtima pandud alkoholismivastased määrused on suunatud noorte joomise vastu.

Täiskasvanud, kes ergutavad noori jooma, maksavad eriti raskeid karistusi,

kaasaarvatud sunnitöölaagrisse määramine juba väiksemate eksimuste eest.

Kommentaar

Kommunistliku süsteemi kõige tähtsamaks eluallikaks on sihilik ja lakkamatu propaganda, mis läänemaailmas on tuntud ajudepesemise nimetuse all. Kuid see propaganda kaotaks suure osa oma väärtusest, kui kõrvuti selle levitamisega ei pidurdata Läänest saabuva informatsiooni levimist, mis annab tõetruu pildi vabast maailmast ning paljastab kommunistide valesid oma süsteemi kiitmisel ja läänemaailma mahategemisel.

Neid lihtsaid põhialuseid silmas pidades ongi arusaadav, et N. Liidus ja teistes raudeesriidetagustes riikides pannakse erilist rõhku ja kulutatakse tohutuid summasid paljudes keeltes üle kogu maailma läkitatavale Kremli poliika hosianna-saadetele, kuid rakendatakse samal ajal tugevajõuisi segajaid, millede ülesandeks on elimineerida ja tappa demokraatlikest riikidest saadetavaid raadiosaateid enne kui need nõukogude kodanike kõrvu ulatuvad.

Kui suurel määral tõe kuulutamine häirib punaseid, selgub Havanna juhtivate ringkondade raevust ja sõimuvalingutest Ühendriikides äsja rajatud raadio saatejaama Radio Marti vastu, mis hakkas Kuubale saatma hispaaniakeelseid raadiosaateid. Saatejaam töötab Floridas, kust on ainult 130 kilomeetrit Kuuba rannikuni ning 14,5 tunnise päevakava raamides antakse kuubalastele päevauudiseid, intervjuusid, muusikat ning mitmesuguseid lõõgastusprogramme, mille koostajateks on selle ala eksperdid.

Castro teatas vastulöökide raamides, et Kuuba katkestab kuni edaspidiseni Ühendriikidega 1984. aasta detsembris sõlmitud immigratsiooni kokkuleppe ning lõpetab silmapilkselt ka kõik Ameerika kuubalaste külastusreisid oma kodusaarele. Kõigele sellele lisaks on Kuuba alustanud Radio Marti saadete segamist.

Ühendriikide saatejaama tegevusse rakendamine tuli Kuubale väga ebasobival ajal, kuna Kuuba kommunistlikul valitsusel on õnnestunud viimaste kuude jooksul Lõuna-Ameerika riikides märgatavalt oma senist halba nime paremasse valgusesse seada ning katkenud diplomaatilisi kontakte uuendada. Selle poliitika raamides mängib Castro mõõdukate vaadetega härrat, kes räägib iseseisva poliitika ajamisest ja katsub kõigi vahenditega varjata üldtuntud fakti, et Kuuba on puhtakujuline Moskva satelliit ning eksisteerib ainult N. Liidu tõhusal majanduslikul toetusel.

Tundub, et Castrol on viimasel ajal õnnestunud oma aluspinda laiendada ka Ühendriikides ja Kanadas, kus tal on palju sõpru, kes ikka arvavad, et Castro oleks olnud täielikult Ühendriikide mees ja sajaprotsendiline demokraat, kui Ühendriigid oleksid talle õigel ajal andnud oma majandusliku toetuse, mis oleks ta ära võõrutanud Moskvast ja teistest kommunistlikkudest riikidest. Kogu see hoolikalt ülesehitatud propaganda kaadervärk võib aga kiiresti kokku variseda, kui Castro hakkab Radio Marti saadete pärast märatsema ja oma õiget bolsheviku nägu näitama.

AMI

Sajandi kohtuprotsess

Paavsti mõrvamiskatse kohtulikul uurimisel

Roomas algas kohtuprotsess kolme bulgaarlase ja nelja türklase vastu, keda süüdistatakse osavõtus paavst Johannes Pauluse mõrvamiskatsest neli aastat tagasi.

Protsessi jooksul püütakse määritella paavsti tulistanud Mehned Ali Agca väidete tõepärasust, et ta polevat olnud ainus osavõtja paavsti mõrvamise plaanitsemises ja et originaalsed atentaadi kavad töötati välja Bulgaarias, kusjuures üks türgi gangster olla pakkunud 1,2 miljonit dollarit kuritöö läbiviimiseks.

Kohtuprotsessi tulemused võivat negatiivselt mõjutada ida-lääne suhteid, kuna peetakse võimalikuks, et Bulgaaria N. Liidu toetusel ja võibolla isegi ülesandel plaanitses mõrvata poola päritoluga kirikupead tema toetuse pärast Solidaarsuse liikumisele Poolas.

Eluks ajaks vangimõistetud mõrvar Mehmed Ali Agca, kes vangistati Püha Peetruse väljakul, esialgu väitis tungivalt, et ta oli ainus tegelane mõrvakatses. Hiljem ta aga muutis oma tunnistust, mis põhjustas eelpoolmainitud kolme bulgaaria ja nelja türklase vangistamise.

Kohtuprotsess arvatakse kestvat üheksa kuud ja itaalia võimud on rakendanud erakorraliselt rangeid julgeoleku abinõusid vältimaks ebameeldivaid ja ootamatuid üllatusi.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

8. ja 9. juunil
dr. A. Rebane, tel. 461-6383

15. ja 16. juunil
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Eestist ja eesti pidustusest Ontario mitmekultuuri ajalehes

Ontario Advisory Council of Multiculturalism and Citizenship ajalehes „Multinews" (nr. 2) on avaldatud pikem nõukogu liikme Valve Andre kirjutis „Retrospect Ontario 1984: ESTO '84, Estonian reminder to the free world" (Tagasivaade Ontario 1984-le: Eesti meeldetuletis vabale maailmale).

Autor vaatleb nädala-pikkusi eestlaste pidustusi, mis peetud neljа-aastaste vaheaegadega ja mille traditsioonid lähevad tagasi esimese Eesti laulupeoni 1869.

Autor küsib: miks sellised pidustused peetakse väljaspool kodumaad? Ja vastab, et võtmesõna selles on „vaba", kuna Eesti, üks Balti riikidest pole enam vaba riik, kuigi oli varem lugupeetud liige Rahvaste Liidus.

Kuigi Eesti oli esimene kellega N. Liit sõlmis rahukokkuleppe ja N. Liit ütles end vabatahtlikult igaveseks lahti nõudmistest Eesti territooriumile, tungis ometi 1940. a. suvel sisse punaarmee ja okupeeris Eesti, samuti Läti ja Leedu langesid sama kokkuleppe ohvriks. Pärast ülevaatlikku pilku Eesti ajaloole ja saatusele, vaatleb ta viimase ESTO '84 suuremaid üritusi, kuna eestlased vabas maailmas tahavad sellega oma kultuuriväärtusi säilitda.

Eestluse tulevikust

Palju on räägitud ja kirjutatud konverentsidel, aktustel, koolis, lehtedes, kirikute ja lastevanemate hulgas eestluse säilitamisest. Sageli peale juttu ei ole palju tehtud.

Eesti keele õpetamine kodus on väga oluline lastele algaastates. Keelt tuleb arendada maast-madalast peale kõnega, lauludega, juttudega, mängudega ja eesti keelt kõnelevate lastega kokkupuutumisega.

Toronto Eesti Seltsi lasteaed (TES) on seda osa täitnud juba kaua aega. Au neile, kes TES Lasteaeda on käigus hoidnud! TES Lasteaed ei suuda kõiki vajadusi täita, sest töötab ainult laupäeviti ja täis kapatsiteediga. Lastel oleks tähtis käia koos ka nädala sees, mis on paljude vanemate soov ja vajadus.

Toronto Eesti Baptisti kiriku juurde on tublid koguduse liikmed organiseerinud laste „mänguaia". Mänguaed kestab terve päeva, üks kord nädalas eesti keelt kõnelevatele lastele. Lastevanemad on väga tänulikud selle ettevõtte eest! See algatus olgu eeskujuks teistele kogudustele ja organisatsioonidele.

Tulemused ühe aasta jooksul on näidanud, et suur huvi on sellise mänguaia vastu, nii laste kui ka vanemate hulgas.

Mänguaia tegevus algas ESTO '84 ajal ja tegevus koosneb mängudest, lauludest, juttudest, käsitööst ja muust lastele huvitavast tegevusest.

Mänguaia organiseerijaks on pr. Hulda Eistrat ja mitmed tema tublid, heatahtlikud kaastöölised. Lapsed saavad ka kohapeal valmistatud sooja toitu, magustoitugi. Eriti populaarseks on saanud „kanaklimbisupp", mida iga laps sööb mitu kausitäit!

Aasta jooksul lapsed on mitu laulu ja mängu õppinud ja lapsed ootavad „kirikukooli" päeva pikkisilmi. Loodame, et selline heatahtlik tegevus kestab ja laieneb ka teiste organisatsioonide hulka.

Baptisti kiriku mänguaed on hea näide, kuidas peale sõnavõttude saab midagi praktilist rakendada eestluse alalhoidmiseks.

Talvi Meipoom

Eesti Liit Kanadas juhatus ja revisjonikomisjoni liikmed, esireas vasakult Ene Runge, Leida Helde, Heli Kopti, Helgi Kurm, seisavad Jaan Terts, Egbert Runge, Vello Hubel (esimees), Ermi Soomet ja Valdek Poolsaar. Foto: Vaba Eestlane

Enne kukke ja koitu

Vana-Andrese koguduse segakoori pikk laulumatk

Uni veel silmis, kogunes 40 liikmeline Vana Andrese Koguduse Segakoor laup., 25. mail Eesti Majja, et alustada kontsertmatka koos kaasasõitjatega Sudburysse ja Sault Ste. Mariesse.

Täpselt kell 6 algas 1450 km kontsertmatk läbi kauni ja kevadise looduse ja jõuti puhanuina varakult Sudburysse, kus kohalikus Soome kirikus ootasid sealse koguduse esimees, juhatus ja naistoimkonna daamid kohale saabunud koori kohvilauaga.

Koor oma energilise juhataja Asta Ballstadti ja solistide T. Norheimi, L. Koffi, V. Mathiase ning G. Soansiga esitas kauni kontserdi, mis eriti hästi kõlas kõrges ja hea akustikaga kirikus. Organistina aitas kaasa Aino Leinala, jutlustas õpetaja U. Petersoo, liturgilises osas kohaliku koguduse õpetaja A. Roost.

Tänutäheks ulatas koguduse esimees J. Kõverik koorile kinnise ümbriku ja soojade sõnadega koorile ja juhatajale kevadlilli F. Saaremets.

Pärast kontserti toimus rikkalik lõunasöök koguduse perenaise pr. M. Otta ja teiste daamide poolt korraldatuna. Vastastikused tervitused ja tutvustamised olid hästi korraldatud G. Saarelt.

Lahkuti selle linna sõbralikust eestlaskonnast, kiirustades Sault Ste. Marie 82.000 elanikuga linna, kus sõbralikud kaasmaalased ootasid koori kohalejõudmist, et sirutada teretulemast kätt ning lahket peatumist nende kodudes. Ülejäänud kooriliikmed peatusid eestlaste „Laurentian Motellis". Selle motelli omanikeks on olnud üle 15 aasta Heino ja Helmi Maidrad. Paljudeks külalisteks on tihti läbisõitvad eestlased ja soomlased.

Eelolevas juunis toimuval Ontario soomlaste laulupäeval on motell saabuvaid külalisi valmis vastu võtma.

Asudes Hwy 17 ja Great Northern Rd. nurgal on see kõigile kergelt leitav.

Mitukümmend kilomeetrit enne linna jõudmist kulgeb maantee piki St. Marie jõge, mille läheduses omasid mitmed eestlased oma farme (perek. Paat, Ader, Pink, Jalak, Maidra jne.), kuid mitmed neist on vahetanud omanikke.

Eestlaskonnast, kes jõudis siia pärast sõda, töötades kohalikes Algoma Steel, Abitibi suurtehastes ja metsatöödel, on enamik jõudmas pensioniikka, mille veetmiseks on kujunenud kaunis rand oma suvilatega, meenutades Narva-Jõesuud. Sinna on ehitanud oma suvilad perek. Vallnerid, varem perek. E. Petersoo, Männiste, Veedler, Timusk, Maidra, Rauk, Meerits, Mäeumbaed jne. jne.

Samas, Superior järve Goulias lahe ääres asub Eesti maja, kus toimuvad eestlaste kokkutulekud, pidustused, suvepäevad jne.

Linnas asub Eesti-Soome korterimaja. Kohalikkude eestlaste jumalateenistused toimuvad soomlaste St. Mary kirikus hooldaja õpetaja Udo Petersoo poolt, kus jumalasõna kuulutas pikemat aega tema isa Elmar Petersoo.

Pärast lõunat toimus kontsertjumalateenistus, kus esines koor, solistid koorijuhi Asta Ballstadti juhatusel, organistina Arno Ambel ja viiulisolistiks C. O'Neil. Kirikutäis rahvuskaaslasi elas sellele avasüdamega kaasa. Jutlustas õp. A. Roost, liturgia osa U. Petersoolt.

Koorile tõi tänusõnadega lilli koguduse poolt hr. Veedler. Siirduti koheselt ühislõunale, mille korraldas pr. Rauk oma heade abilistega.

Rikkaliku, omavalmistatud külmlaua lõuna ajal vahetati tervitusi, uuendati tutvusi ja leiti sõbralikus jutuajamises üksteist.

Mõlemail kontsertidel esitas Vana-Andrese koguduse segakoor oma juhataja Asta Ballstadti, solistide Tamara Norheimi, Linda Koffi, Virve Mathiase ja Georg Soansi poolt nauditava muusikalise elamuse. Kavas oli: L. v. Beethoveni, A. Vivaldi „Gloria", J. S. Bachi, A. Topmani, A. Virkhausi, J. Hiobi, K. Raidi, L. Avessoni ja J. Aaviku helliloomingut. Meie Isa palve laulis G. Soans.

Koori ja solistide kunstiküpse esitamisega tõi koor rahvusliku tervituse mõlemale eestlaskonnale.

Südamlike jutlustega andsid mõlemad õpetajad pikemaks ajaks meelde jääva elamuse. Rõõm ja sõprus oli mõlemapoolne, nii külastajail kui ka kohalolijail. Õhtueelselt algas õnnestunud külastusreisilt tagasisõit läbi uduvihma, suures äikesehoos tagasi kodulinna, et mõne tunni järel asuda igapäevaseile toiminguile ja tööle.

Tänu koorile ja solistidele ning õpetajaile kui ka kõigile sõpruses vastuvõtjaile!

— kaasasõitja —

Kanada gaidlus pidas 75. juubelit

Eestlased ei võtnud üritusest osa

Kanada gaidiliikumine tähistas laupäeval, 25. mail oma organisatsiooni 75. sünnipäeva pidustusega Casa Loma lossis. Sünnipäevale oodati 12.000 külalist kogu Ontariost ja eelteates ennustati, et üritusest saab „suurim paarti Casa Loma ajaloos". Sünnipäeval esitati ajaloolisi isikuid ja gaiditegevust ning pakuti kerget einet. Eesti gaidid ei võtnud üritusest osa, kuna nad ei kuulu Kanada gaidide organisatsiooni.

Casa Loma loss oli valitud Kanada gaidluse sünnipäeva kohaks sellepärast, et lossi ehitaja — jõuka veidriku Sir Henry Pellati naine Mary Pellat oli Kanada gaidide esimene peavanem. Pidustusel mängis „Queens Own Rifles" rügemendi orkester, kuna Sir Henry oli selle rügemendi aukomandör. Ka pidustuse sisu oli kujundatud vastavalt. Esinesid näitlejad, kes olid grimeeritud Sir Henry'ks ja proua Mary'ks, näidati 75-aastasi gaidivorme ja selleaegset — praegu üsna veidrat — gaiditreeningut.

Osavõtjatena oodati pidustusele ja einele Kanada hellakesi, gaide, vanemgaide ja vanu gaide kogu Ontario provintsist.

Toronto gaidide peakorteris Mertoni tänaval (kunagi kavatsetud Eesti Maja krundil) oli „avatud maja", nii et kõik külalised said vaadata, kuidas üks juhtimiskeskus tänapäeval töötab.

Eesti gaidid ei võtnud pidustusest osa, kuna nad ei kuulu Kanada gaidide organisatsiooni nagu suurem osa teisigi rahvuslikke gaidliikumisi Kanadas. Alguses võetud kontakt kohalike gaidsõsaratega kustus üsna varsti, kuna Kanada gaidlus on oma vaimselt olemuselt tänapäevast umbes ühe inimgeneratsiooni võrra taga.

Angloistlik juhtkond näeb Kanada gaidluses ka tänapäeval ümberrahvustamise vahendit, nõuab üksuste töös inglise keele kasutamist,

katsete sooritamist inglise keeles ilma rahvuslike erinevuste võimaluseta vormi kui ka treeningu alal. Kanadas üldiselt tunnustatud multikulturism ja etniline sallivus ei ole veel teed leidnud Kanada gaidide organisatsiooni.

Sama olukord oli 30 aasta eest ka Kanada skautluses ja esimesed registreeritud eesti skaudid tõmbusid organisatsioonist välja. Skautide juhtkond taipas olukorda aga kiiresti ja praegu võib ütelda, et Kanada skautluses kehtivad rahvuslikes küsimustes üsna rahvusvahelised arusaamised. Selle tõttu on väga suur osa juhte Kanada skautüksustest Euroopa päritoluga.

HJ

Jambonaudid olid treeninglaagris

Viikinglaeva triibuline puri Kanada metsas

Nädalalõpul 25./26. mail toimus Woodland Trails Campi „Raudpuu" laagriväljakul Guelphi jamboreele sõitvate eesti skautide treeninglaager. Laagrit juhtis esindusüksuse juht Harold Kivi, osavõtjate arv oli 35. Eellaagris passitati kokku jamboree eesti küla laagriehitused: viikingilaevast värav ja signaal-lipumast mitme lipu heiskamiseks. Poiste treeningu moodustasid laulud ja harjumine jamboree rutiiniga. Kõikidele kohalviibijatele anti kätte jamboree-raamatud.

Woodland Trails Camp on Torontole lähim Kanada skautide treeninglaager, mida saavad tasuta kasutada kõik organisatsioonis registreeritud üksused. Laagris on veevärk ja supelbassein. Laagris on ka aastaringne korrastus- ja järelvalvemeeskond. Laagriväljakud on nimetatud Kanada puude järgi ja hundude väljakutele on püstitatud alatised telk-majad, nii et poistel ei ole vaja telgi hooldamisega — mis kuulub skauditreeningus vanematele poistele — vaeva näha.

Kanada eesti jambonautide 35-meheline laager oli püstitatud „Raudpuu" laagriväljakule ja sinna saabudes tervitas juba kaugelt eesti viikingilaeva ruugevalge „küüt" puri.

Laagris juhtisid poisse Harold Kivi, Ants Evard, Margus Tae, Asko Kütti ja Arnold Tralla. Külaliste saabumise ajal valmistati parajasti lõntshi: nuudlisupp, röstitud sai juustuga, banaanid ja mahl. Treeninglaagris ja ka jamboreel ei ole tulede süütamine lubatud ja toit keedetakse priimustel. Poisid teevad kokatööd kordamisi.

Laagri õppuseks oli ehituste kokkupassitamine ja püstitamine, ettekannetest runolaul ja eesti laulud esindusüksuse laulikust, laagri rutiin ja looduse tundmine.

Poistele jäi ka vaba aega küllaldaselt. Woodland Trails Camp asub tüüpilisel Kesk-Ontario tasandikul ja on kaetud hõreda segametsaga. Pargimaastiku tõttu õitsesid parajasti trilliumid ja kannikesed. Maastik on laagri ehitamiseks kergem kui Kotkajärvel, maastikumängudeks aga hoopis vähem põnev.

Laupäeva õhtul olid meie poisid külalisteks naaberväljakul, kus toimus Kanada piibrite (aste enne hundusid) juhtide Gilwell-kursus. Ühine lühike kuid spontaanne lõke nakatas meie poisse, nii et nad oma laagrisse tulles laulsid päris „omal käel", mida tänapäeva skautluses harva juhtub. Pühapäevast treeningut takistas lakkamatu vihm ja laager koristati sajus.

Eesti allveelaev Tallinnas muuseumiks

Tallinna Olümpiapurjespordikeskuse meresadamas avati 5. mail pidulikult II maailmasõja läbi teinud Eesti Vabariigi allveelaev „Lembit" muuseumina. Sel puhul oli korraldatud suurem miiting, millest sõjaveteranid, meremehed, üldsuse esindajad ja noored osa võtsid Allveelaev kuulub Balti mere Punalipulise Laevastiku Muuseumi filiaaliks. „Lembit" olevat teinud läbi kuulsusrikka sõjatee, pälvides Punalipu ordeni ja terve rea autasusid. Inglise teras on olnud vastupidav ka järelsõja aastail, ja seda pole peetud vajalikuks lammutada. Miitingul kõnelesid endise laeva komandör ja ohvitserid, kõik vene nimedega; eestlasist võtsid osa vaid paar-kolm.

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

	Kanadas:	USA-s
I klassi postiga (kiripostiga):		
aastas	$59.— + $42.—	$47.—
poolaastas	$32.— + $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.— + $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 senti

USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada

FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... sünjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**

Nimi .....

Aadress .....

EESTLASED ROOTSIS

Karlstadi linnaraamatukogus toimus aprillis näitus „Mare Balticum". Lahtioleku ajal kõneles hiljutine ärahüppaja Eestist Hillar Raig. Korraldajaks oli Ida-Euroopa Solidaarsusekomitee Balti sektsioon.

★

Stokholmis toimus Eesti Kultuuri Koondise korraldusel Eesti Majas Erik Haameri maalide näitus. Kohale oli tulnud ka kunstnik ise, ka teine külaline Göteborgist, kunstiajaloolane ja muuseumisheff Lilli-Kaelas, kes pidas ettekande kunstniku loomingu üle. Näitusel oli välja pandud 17 õlimaali peamiselt 1960-ndate aastate esimeselt poolelt, mõned ka varasemast ajast. Kõik väljapanekud olid näituseks laenutatud eraomanikelt.

IGAVESELE UNELE SUIKUS MEIE ARMAS ABIKAASA, ISA, VANAISA JA VANA-VANAISA

NIKOLAI VALGE

sündinud 2. jaanuaril 1899 Tartus
surnud 30. mail 1985 Torontos

Mälestavad

Kalmuküngas kerge
valu vaigistal

ABIKAASA
POEG ABIKAASAGA
EVI ja RAGNAR
LILLY, JOHN ja MONIKA

Kirstupanek 4. juunil kell 7.30 õ. Peetri kirikus.
Ärasaatmine 5. juunil kell 10 homm. Peetri kirikust York kalmistule.

Oma esimeest, asutaja- ja auliiget

kapt.-major

NIKOLAI VALGE't

VR II/3

mälestab leinas

EESTI OHVITSERIDE-KOGU KANADAS

Armast lauluvenda

NIKOLAI VALGE't

mälestab sügavas leinas

TORONTO EESTI MEESKOOR

LEINAME OOTAMATULT LAHKUNUD KALLIST ÖEMEEST, ONU JA VANAONU

NIKOLAI VALGE't sen.

VALENTIN ja THERESE
TAMARA
TALVI, OLEV ja lapsed

LEENA
TIINA ja REIN
THOMAS, LINDA ja LISA

LAHKUS MEILE ARMAS

NIKOLAI VALGE, sen.

Mälestavad kurbuses

TOIVO perekonnaga
HELGA

ARMAST UNUSTAMATA SÕPRA

Sv kapten-major NIKOLAI VALGE't VR II/3

mälestavad leinas

VALVE ja HARALD MANDEL
HELMI ja JAAN TAAVET
HELGA ja ANTS SUMBERG
EMMI ja ARVED VAHER
ASTRA ja VIKTOR REIN
REET ja LEO KANN
LINDA SAARNIIT

KALLIST SÕPRA

NIKOLAI VALGE't

mälestavad leinas

RUUDI ja ERIKA
HARJO ja SUSANNA

LAHKUS IGAVIKKU MEIE UNUSTAMATA ARMAS SÕBER

kapt.-major

NIKOLAI VALGE VR II/3

mälestavad kurbuses

THIU ja AKSEL LOORPERE
IRENE ja ELMO POOLAR
MARCELLA ja GURI RAAG
EILI ja EVALD SÕERD
ALLA ja RAIMOND TRALLA

LEINAS MÄLESTAME ARMAST SÕPRA

RICHARD SARAPUU'd

ja avaldame südamlikku kaastunnet abikaasa SELMA'le

Kõik kaob,
mälestus jääb!

ELLA ja LEANDER ÜKSIK
MAILA ja ARNOLD HOLMBERG
LINDE ja AUGUST LEIS
MEINHARD KAJU
HELME ja EDUARD KAJU

ARMAST SUGULAST JA SÕPRA

kapten-major

NIKOLAI VALGE, sen.

VR II/3

mälestavad leinas

ANTON ja ROSALIE GUSTAVSON
VELLO ja NELLY HUBEL
PETER GUSTAVSON
VOLDEMAR ja STELLA GUSTAVSON
EVI KILU

Ksv. kapten-major

NIKOLAI VALGE't

VR II/3

mälestab

TORONTO EESTI VÕITLEJATE ÜHING

NIKOLAI VALGE, sen.

VR II/3

mälestab leinas

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS

Murray E. Newbigging
Ltd.

Matusebüroo

Austatkimnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor

733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ◎ 489-8002

Armast sõpra

NIKOLAI VALGE't

leinavad sügavas kurbuses

RAOUL ja HELGA EDARI
HILJA KÜTT
IRENE PÕLDNE

Leinateateid

Stokholmis suri 12. aprillil Sinaida Karjel, neiuna Kiirats, sündinud 11. septembril 1903 Tõstamaal.

Rootsis Tynningöl suri 20. aprillil Oskar Malk, sündinud 10. aprillil 1915 Kihelkonnal.

Rootsis Skenes suri 11. aprillil Johannes Alango, sündinud 10. oktoobril 1900 Hiiumaal.

Nyköpingis suri 19. aprillil Armide Üksik, sündinud 20. oktoobril 1914.

FUNERAL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7040

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W, 767-3153

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED Established 1904

Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajadè juures

KIRIKUD

EELK TORONTO
VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 9. juunil SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED. Mt. Pleasant kalmistul kell 3 p.l. ja York kalmistul „N" osas kell 5 p.l.

Muusikalises osas Estonia orkester.

Pühapäeval, 16. juunil kell 11 hommikul USUTEADUSLIKU INSTITUUDI ORDINATSIOONI JUMALATEENISTUS. Ordineerib piiskop Karl Raudsepp, assisteerivad assessorid dr. A. Võõbus ja praost R. Reinaru, teenivad õp. E. Pähn ja õp. U. Petersoo, jutlustab ordinant Kersti Kimmel, solist metsosopran Linda Koff, orelil Lembit Avesson.

Pühapäeval, 23. juunil kell 12 päeval Võidupüha VABAÕHU-JUMALATEENISTUS perekond Hiire maakodus. Teejuhis järgmises ajalehes.

Pühapäeval, 30. juunil pikk nädalalõpp — jumalateenistust ei ole.

Pühapäeval, 7. juulil kell 7 õhtul pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. — 8 õ.

EELK PEETRI KOGUDUS

317 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

KÜÜDITAMISPÄEVA MÄLESTAMIS-JUMALATEENISTUS ja USUTEADUSE INSTITUUDI AVAJUMALATEENISTUS pühapäeval, 9. juunil kell 11 hommikul. Jutlustab piiskop K. Raudsepp.

Viimane PIIBLITUND enne suve-vaheaega kell 10 hommikul.

SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUSED pühapäeval, 16. juunil kell 11 hommikul Westminster kalmistul; kell 2 päeval York kalmistul ja kell 4 p.l. Mount Pleasant kalmistul. Mängib Vaimulik Pasunakoor.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Pühapäevakool.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID kolmapäeva hommikul kl. 9.30 kuni 12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8-ni.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—3 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Juhatuse esimees Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Teisipäeval, 4. juunil kell 7.30 õhtul EVANGEELIUMIKUULUTUS. Kõneleb pastor Terry Lige, duettlaule.

Kolmapäeval, 5. juunil kell 7.30 õhtul EVANGEELIUMIKUULUTUS. Kõneleb pastor Terry Lige, solist Raul Pumber.

Pühap., 9. juunil kell 2 p.l. KOGUDUSE-TUND. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, laulab noortetrio. Issanda surma mälestamine. (Buss Eesti Kodust kell 1.15 p.l.) Kell 6 õhtul ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb Toomas Rüdmik.

Kolmapäeval, 12. juunil kell 7 õhtul PALVEÕHTU.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

333 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bardc Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6486

„VABADUSE KUULUTUSE"

raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 9. juunil kell 10.15 hommikul pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid, solist sopran Marika Wilbiks.

Kell 6.00 õhtul NOORTEKOORIÕHTU. Juhatab Charles Kipper.

Teisipäeval, 11. juunil kell 11 hommikul pensionäride palvekoosolek.

OTTAWA EESTI EV.- LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS

JUMALATEENISTUS on laupäeval, 15. juunil kell 4.30 p.l. (mitte kell 3 p.l. nagu harilikult). Laululehed.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'l allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

SURNUAIAPÜHA JUMALATEENISTUS on Mt. Pleasanti kalmistul pühap., 16. juunil kell 11 hommikul eestlaste peamise matusepaiga juures. Lahkunute mälestamine. Laule saadab orelil Georg Iltal.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Juhatuse esimees E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 5. juunil kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

Pühapäeval, 9. juunil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Teenivad A. Seppi ja E. Saraoja.

Kolmapäeval, 12 juunil kell 7.30 õhtul piibli-palvetund.

Ootamatult lahkunud armast Toronto Eesti Pensionäride Klubi bridzhiringi esimeest

NIKOLAI VALGE't

mälestavad leinas

BRIDZHIRINGI LIIKMED

Kallist langu

NIKOLAI VALGE't

mälestab

LEMBIT perega

Lugupeetud klubiliiget

NIKOLAI VALGE't

mälestab

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Mälestame kurbuses armast sõpra

NIKOLAI VALGE't

ja avaldame sügavat kaastunnet SIGRIDILE ja pojale perekonnaga

LYDIA ja RALPH VIKSTEN

Armast sugulast

RICHARD SARAPUU'd

surnud Floridas

mälestavad leinas

INGEL LELLEP
AET RUUS
TIIU ONU
LILLA TOMBAK
RUBEN ÕUNAPUU
EDUARD ÕUNAPUU
perekondadega

ERF noortele stipendiume üle andmas, paremalt esimene selleaegne eesti Rahvusfondi esimees Martin Juhkam.

Mis toimub praegu okupeeritud Eestis?

Uusi fakte venestamisest ja koloniaalvõimude laastamistöösť kodumaal

Eesti Rahvusnõukogule on viimasel ajal saabunud hulgaliselt informatsiooni, mis hästi valgustab praegust olukorda okup. Eestis. Suurem osa sellest informatsioonist käsitleb Eesti kultuurivaramu hävitamist, eesti muinsusväärtuste, looduse ja keskkonna rikkumist. Avaldame selle informatsiooni kodumaalt saadud sõnastuses.

2.

MIKS TAKISTATAKSE MUINSUSKAITSE SELTSI LOOMIST?

● 5. novembri 1984. a. ajalehes „Õhtuleht", artiklis „Arhitektuurihoiu hetkeseisus" küsitleti Arhitektuurimälestiste Inspektsiooni ülemat, Fred Tompsi. Tsiteerime: „Ajaloolisest arhitektuurist on riikliku ja kohaliku kaitse all üpris väike osa. Väga palju on niisuguseid hooneid koos parkidega, mis vajaksid samuti hoopis paremat suhtumist. Siin on tõsine puudujääk, selle lünga peaks täitma **muinsuskaitse seltsi loomine.** Oleme ainus vabariik Nõukogude Liidus, kus sellist seltsi veel pole. Ma ei mõtle ainult arhitektuurimälestisi, vaid ka kunsti, ajaloo-, arheoloogia dokumendimälestisi jne. Muinsuskaitse seltsi loomine on mitmel puhul päevakorras olnud — —".

Eesti kultuuritegelastele kallab külma vett krae vahele ENSV Kultuuriminister Johannes Lõtt, 1. veebruaril 1985. a. TV saates „Foorum", kus ta teatab: „Muinsuskaitse seltsi loomist eraldi seltsina ei pea ENSV Kultuuriministeerium otstarbekohaseks. Olemasolev struktuur tegutseb meil tulemuslikult — —".

Tõepoolest, Arhitektuurimälestiste Inspektsioonis töötab 8 inimest, kultuuriväärtused hävivad, võõrad kolonistid lõhuvad neid pidevalt — ja ometi on kõik korras!

VENE UUSASUKAD LÕHUVAD

● 5. juuni 1984. a. ajaleht „Noorte Hääl", artikkel: „Ilusa ilma grimassid", Tsit.: „Kõigepealt paneme kirja ühe numbri — 286446 rubla. Sellise summa eest siis mullu Tallinna parkides ja haljasaladel lõhuti, murti, varastati — —."

„Tallinna Haljasalade Trusti asejuhataja Silvi Käit — — ütles nukra nähtuse peapõhjuse kenasti välja: Kodutunde puudumine. — — Kõige rohkem sellelaadseid huligaansusi täheldatakse uutes elamurajoonides — —. Üksjagu kummalikne on aga miilitsatöötajate ja rahvamalevlaste soosiv suhtumine kõnealustesse seadusrikkumistesse. Prozhektorid on aga enamikus kõik puruks pekstud, neid lõpmatuseni asendada pole ka mingit mõtet — —. Viimasel ajal on saanud suurmoeks pargipinke mitte ainult lõhkuda, vaid neid püütakse võimaluse ja jõu korral ka tiiki visata." Loetelu võiks jätkata — ja seda ainult kohalikule pressile toetudes, kus ometi vähe ja harva räägitakse meie kultuurielu olukorrast, mainimata jäetakse loomulikult ka selline „tühiasi", et üldjuhul on lõhkujateks vene uusasukad.

KES ON „VÄLISMINISTER" ARNOLD GREEN?

● 1984. a. kevadel külastas Tallinna Rootsi Leningradi peakonsul. Teda vastu võtnud „välisminister" Arnold Green läks vaatama hotelli „Viru", kuidas toimub konsuli majutamine. Hotellis kohtunud peakonsul ja Green asusid lifti, kuhu tuli ka keegi kolmas isik. Lifti liikumä hakkamisel tungis tundmatu peakonsulile kallale ning röövis temalt esemeid. Lifti seiskumisel kurjategija põgenes.

Green jooksis talle järele ning pidas ta kinni, andes kurjategija üle hotelli fuajees korda pidavale miilitsale, käskides tal kurjategijat kinni pidada. Seejärel siirdus Green helistama ENSV siseministrile, Marko Tibarile. Tibar lubanud isiklikult sündmuspaigale tulla. Siseministri kohalesaabumisel selgus, et postimiilits oli vahepeal kurjategijal minna lasknud. Olgu märgitud, et nii kurjategija kui miilits olid vene rahvusest. Vaevalt suurvenelasest-muzhik-militsionäär teadiski, kes on Arnold Green — (kubermanguvalitsuse „välisminister", sedagi päris viimase ajani kohakaasluse alusel). Loo edaspidisest käigust andmed puuduvad.

TAAS KÕLAS TÕELINE HÜMN . . .

● Tallinna vanalinna päevadest ja Ülemaailmse Sõpruslinnade Föderatsiooni Konverentsist 1984. a. suvel ei saa me seekord ruumi ja piisava info puudusel pikemalt rääkida. Mainigem niipalju, et „Vanalinna Päevad 84" toimusid kärarikkalt. Sõpruslinnade Konverents möödus aga peaaegu märkamatult. Seda oligi võimudele vaja. Isegi otsust ei avaldatud, rääkimata püstitaud probleemidest. Üliõpilaslaulupeost niipalju, et TPI Meeskoor marssis laululavale Kalle-Kustaf lauldes. Tuntud refrääniga ühinesid ka leedulased ja lätlased.

Kavakohase nn. Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu hümni mängimisel (autor V. Muradel) enamus rahvast püsti ei tõusnud. Seevastu kui kõlas „Gaudeamus" ei leidunud istujaid. Laulupidu lõpetati mitte kavakohase Muradeli palaga, vaid taas kõlas tõeline hümn. Julgeoleku eest olid võimud hästi hoolitsenud. Mundris miilitsaid oli isegi vähem kui üldlaulupidude ajal, seevastu oli ohtrasti erariides tegelasi, kelledest paljudel küll maskeering korda ei läinud. Omal kohmal — laululava taga ja müügiputkade vahel olid kohad sisse võtnud iga-aastased laulupidude ajalseevastu oli ohtrasti erariides tegelasi, kelledest paljudel küll maskeering korda ei läinud. Omal kohal — laululava taga ja müügiputkade vahel olid kohad sisse võtnud iga-aastased laulupidude külalised — veekahuritega „tuletõrjeautod". Õlut laulupeol ei müüdud. Küll müüdi seda meie olude kohta suures valikus sügisel veteranidele, samas lauluväljakul kui okupandid pühitsesid Eesti taasvallutamise 40. aastapäeva. Tuletõrjeautod teadagi puudusid.

(Järgneb)

Tshellokunstnik Jaan Järvlepp Torontos

Muusikalist külakosti Estonia Koori kontserdil

Estonia Koori kontserdi solistiks 11. juunil on noor eesti helikunstnik Ottawast, dr. Jaan Järvlepp.

Järvlepp on lõpetanud Ottawa ülikooli muusikafakulteedi, saavutanud magistrikraadi McGilli ülikoolis ning kompositsiooni doktoritöö kirjutanud San Diegos — University of California. Ottawas ta töötab heliloojana ja õpetajana ning on Ottawa Symphony Orchestra liige.

Järvlepa helilooming vaatab sügavalt kaasaegsesse loomingutehnikasse, koosneb peamiselt instrumentaalmuusikast kõige vaheldusrikkamas instrumentatsioonis.

Jaan Järvlepp on ka see tubli mees, kes kirjutas erilise helitöö Parlamendi „Peace Tower'i" kellamängule Esto-84 tähistamiseks. Ja nõnda kõlasid eestlised motiivid Esto ajal otse Kanada pealinnas.

Eeloleval Estonia Koori kontserdil esitab Järvlepp ainult eesti heliloomingut:

Toi, Raid, Arro, Järvlepp, Avesson ja Eller.

Iseenesest on see imeteldav, et selline ulatuslik kava koosneb ainult eesti heliloomingust. Tshellistid kurdavad, et meie komponistid ei ole küllaldaselt kirjutanud tshellole.

Kolm kavas leiduvast heliloojast elab otse siin Torontos. Toi ja Raidi helitöid — mida Järvlepp esitab — on varem, eriti kiriku atmosfääris ette kantud. Järvlepa enda „Cadenza" — on esiettekandel siin Torontos. See soolo-tshellole kirjutatud töö kahtlematult tutvustab Järvleppa heliloojana väga efektiivselt. Selle pala loomiseaasta on 1985.

Sama aasta-arv, aga veel värskema kuupäevaga on Järvlepa kavas Avessoni „Rondo". Avesson kirjutas selle helitöö Estonia Koori palvel ja nõnda naudib eelseisev kontsert isegi ühe tuliuue eesti helitöö esiettekannet.

Saatjaks klaveril on teine noor eesti muusik Ottawast: Helgi Eiso-Fatovic.

Estonia Koori kontsert teisipäeval, 11. juunil Toronto ülikooli muusikafakulteedi Walter Hallis, algab kell 7.30 õhtul.

SPORT

Edukas tegevusaasta

E.S.P.I. 1984. a. tegevuse aruanne

Eesti Sport Paguluses Informatsioonikeskus, mis asutati 1976. a. ESTO ajal Baltimores, töötas möödunud tegevusaastal nagu varemgi kolmeliikmelise juhatusega, kuhu kuulusid Herb. Lääne, Anne Engel-Roolend ja Agu Lääne.

Liikmeskonna osas ei ole olnud suuremaid muudatusi. Manalasse varises USA Idarannikult esindaja Alfred E. Saar, maleala on tulnud ametisse Lembit Joselin Kanadast. Otseste kaastöölistena E.S.P.I. „Sportbülletääni" sisukamaks muutmisel on toimetusele abiks olnud: V. Pikkand Kanadast ja Ants Pallop ning Raimond Pals USA-st.

Organisatsioonidest on uutena asunud E.S.P.I. tööd ja tegevust toetama: ESA — Austraaliast, Eesti Gaidid ja Skaudid ning Vancouveri Eesti Selts Kanadast, Eesti Gaidid ja Skaudid USA-s. Arvuliselt on praegu E.S.P.I. tegevusega seotud 21 esindajat, 8 kaastöölist ja 11 abistavat organisatsiooni. Hea vahekord on loodud vabas maailmas ilmuvate eestikeelsete ajalehtedega, mis on oluline sidepidamisel. Meie soovile on alati vastutuldud, andes vaba leheruumi, kui E.S.P.I-l või sport „Bülletääni" toimetusel sellejärele tarvidust on.

Sport „Bülletääni" väljaandmine jatkub, ainsa muutusena on ilmumise aeg nihkunud ühe kuu võrra edasi. Endise aprilli- ja oktoobrikuu asemel, mai- ja novembri-kuule. Muutunud on E.S.P.I. ja sport „Bülletääni" toimetuse aadress, mis on 1. veebr., 1985. a. alates: 96 Butler Boulevard, Bayville, N.J. 08721 USA. Tel. (201) 269-0291.

Majanduslikult on olukord paranenud, kuna lugejaskond, on hoolikamalt tasunud neile saadetud „Bülletäänide" eest. Pärast meeldetuletusi mittetasujaile jäi ära 41 „tellijat". Neid on asendanud mitmed uued spordihuvilised lugejad. Viimast numbrit (No. 10) Sügis 1984 sai välja saadetud 316 eksemplari, millisest arvust 60 on organisatsioonidele, arhiividele ja vabamaailma eestikeelsele ajakirjandusele.

E.S.P.I. kirjavahetus on olnud endiselt tihe, mida tingib ühenduse pidamine mitme mandri ja paljude maade vahel. 1984. a. on välja saadetud ringkiri aruannetega E.S.P.I. juhatuse tegevuse kohta 1983. a. Ülevaade sport „Bülletääni" masjandamisest ja raskustest selle väljaandmisel (on tarvidus sportlike materjalide osas). Ringküsimusi ja järelpärimisi sportlastelt ja juhtkonnalt. On saabunud materjale eesti spordi mineviku kohta ja muud tarvilikku „Bülletääni" koostamisel.

Tegevusaasta jooksul on välja saadetud 681 ühikut posti. Sisse on tulnud 174 postisaadetist. Kirjavahetus kokku 855 ühikut posti.

E.S.P.I. juhatus

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Spordiuudiseid kodumaalt

Tallinna veteranide ujumisvõistlustel Pirita siseujulas võisteldi kaheksas vanuseklassis. Võistlesid viiekordsed N. Liidu meistrid Anne Reintam ja Eve Uusmees, 34-kordne Eesti meister Nora Kutti, Rooma olümpiamängude finalist, N. Liidu meister Veiko Siimar, N. Liidu meister Viktor Indrikson, mitmekordsed Eesti meistrid Kristjan Vainomäe, Tõnu Meijel, Rein Haljand jt.

Vanimad ujujad olid üle 60-aastased; 25 m vabaujumises olid kiiremad Nora Kutti 20,0 ja Guido Muttikas 16,2. Teistes vanuseklassides olid edukaimad naistest Anne Reintam (25 m vabalt 16,9), Eve Maurer (50 m rinnuli 43,8), Sirje Eirand (50 m vabalt 31,0, 200 m kompleksujumine 2.49,5) ning meestest A. Epelbaum (50 m vabalt 41,7), Väino Viherpuu (50 m vabalt 31,0) Eino Kirss (50 m vabalt 30,8), V. Indrikson (50 m rinnuli 37,8), R. Haljand (50 m vabalt 27,6), V. Siimar (50 m selili 35,1), K. Vainomäe (100 m vabalt 1.01,3), Toomas Hagg (50 m vabalt 26,4).

☆

Koola poolsaarel lõppesid N. Liidu murdmaasuusatamise karikavõistlused. Viimasel individuaaldistantsil meeste 15 km jäi eestlane Jaanus Teppan ajaga 40.13 viieteistkümnendaks, kes aga „Trudi" meeskonnaliikmena saavutas kolmanda koha. Teatesuusatamises (6 x 2,5 ja 6 x 5 km) kuulus võitjasse võistkonda eestlanna Kerstin Kruuda.

☆

Ümber Viljandi järve jooks sai mullu uue tava: hakati rajama võitjate parki. Enne iga järjekordset starti istutab eelmise aasta võitja tamme. Mullu võitis Toomas Turb. Tänavu tuli ta jälle esimeseks, lõpetades jooksu 38.11,8-ga. 1200 startinust lõpetas 1123.

Toimetusele saadetud kirjandus

Ühispanga uudised XXIX (1985). Toronto Eesti Ühispanga väljaandes on avaldatud: K. Randlaid „Ühispangad käesoleval aastakümnel", „Toronto Eesti Ühispanga juhatus", A. Kütt „Toronto Eesti Ühispank 1984. aastal", Linnu Peters „Uusi soodustusi panga liikmetele", Toronto Eesti Ühispanga äriseisud 1982, 1983 ja 1984, TEÜ tulud-kulud, E. Runge „Ühispank noorte teenistuses", K. Arro „Eesti Ühispank laenu andjana", S. Kask „Panga õhtused teenindusajad", O. Träss „Eestiaianeline õppetool Toronto ülikoolis" W. T. Laar „Pärandid, pärandustombud ja pärijad", E. Kuris „Uued tööjõud Eesti Ühispangas".

ILMUS KOGUTEOS

METSAÜLIKOOL

suures formaadis, 226 lk, palju fotosid

Kaastöölised professorid:
ILSE LEHISTE, IVAR IVASK, FELIX OINAS j.t.
Artikleid eesti kultuurist ja muust
Toimetanud HEINO SUSI

Saadaval Vaba Eestlase talituses

Hind $25.— pluss saatekulu $1.50

TOETAGE POLIITVANGE

Vaba Eestlase talituses on saadaval

Eesti vastupanuliikumise kroonikad I ja II köide, üksikköite hind $20.00, saatekulu $1.—

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusteos „Kaks kes ei alistunud" $34.00, saatekulu 01.—

Mart Nikluse ja Jüri Kuke mälestusmargid 34 marki poognas, poogna hind $3.00, saatekulu $0.50

Mart Nikluse kirjaümbrikud tema sunnitöövangla aadressiga Tasuta

Mart Nikluse, Enn Tarto, Lagle Pareki, Tiit Madissoni, Heiki Ahoneni ja Arvo Pesti vabastamisenõudega postkaardid saatmiseks ENSV asehaldurile Karl Vainole Tallinnasse ja NSVL ülemvalitsejale Konstantin Tshernenkole Moskvasse Tasuta

Tasuta tellimistele lisada $0.50 saatekulu

Toronto Eesti Ujumisklubi asutajadliikmed oma organisatsiooni 25. aastapäeval, vasakult E. Aruvald, S. Laaniste, J. Vajakas, J. Daniel, Ü. Vastopä, Mai Kreem ja E. Roodus. Foto: Vaba Eestlane

ILMUS SUURTEOS

„EESTI VABADUSRISTI KAVALERID"

Kordustrükk samanimelisest teosest, mis ilmus Tallinnas aastal 1935 Vabadusristi Vendade Ühenduse Keskjuhatuse väljaandel. Suures formaadis, eeskujulikus trükitehnikas, nägusas köites, 405 leheküIge. Eesti Vabadusristide originaalkujutused värvitrükis. Teos sisaldab elulood koos piltidega kõige vapramatest kangelastest ja poliitikutest, kes lõid iseseisva Eesti Vabariigi, samuti välismaiste ajalooliste isikute nimed, kes rahvusvaheliselt kaasa aitasid Eesti iseseisvuse teostumisele. Teos on tegelikult Eesti iseseisvuse sünnilugu, mille omamine ikestatud Eestis on poliitiline kuritegu.

Kirjastus Välis-Eesti & EMP Stockholm

Tellimine saata VABA EESTLASE talitusele hinnaga $50.—

RAAMAT SAADETAKSE VÄLJA OHUPOSTIGA ROOTSIST

„SAARE RAHVAS VABAS MAAILMAS" 1944—1984

Toimetanud: Tanni Kents, Lembit Kolk, Osvald Timmas
Palju fotosid, 259 lk. köites

Hind $14.— pluss saatekulu $1.50

Müügil „VABA EESTLASE" talitusest

Julia Klaar

SÕJA JALGU JÄÄNUINA

Eestist lahkumise ja Rootsi pääsemise lugu

4.

Et ilm oli väga palav pöördusid paljud janused õuedesse vett paluma, ja et meid naiste laagris ei tuldaks tülitama vee pärast, viisid agaramad meie naised laagri nõudega vett värava taha lauale ja jagasid seda kõigile janustele, oli see siis võitja või võidetu. Vahest oli nii suur vee saba, et olime sunnitud seda mitmekesi jagama, või juhtus veel, et nii venelaste kui ka sakslaste kolonn oli üheaegselt vee juure peatama jäänud. Ei tulnud mingit vahejuhtumit, peale mõne, kus venelane tõmbas sakslase uuri ära, jõid ühest ja samast kopsikust ja ootasid ilusasti järjekorda. Ja kõige tipp, nagu saatuse iroonia, jagas eesti ema kusagil Böömimaa mägiküla tänaval joogivett oma mõlemale teetolmus marssivale vaenlasele. (Mõnele kunstnikule hea idee lõuendile talletamiseks). Oli mõte sees sellel vee jagamisel, sest ootasime ka oma mehi koos sakslastega, ja ehk mõni eesti mees otsib ulualust ja süüa ning vabadust kui ta ei olnud veel vang. Seda teed kaudu tuli ainult üks eestlasest sõdur, kelle nime ei tea.

Järgmisel päeval oli rahulikum. Siis läksime röövretkele. Saime teada alles peale lõunat, et mõned eestlased teisest laagrist olid juba hommikust saati Elbe ääres saagijahil. Olevat toodud mitmesugust kraami. Kes oli saanud koti riisi, mannat, kes leiba, konserve, marmelaadi, mett, riiet. Kõike kõike, mida meie suud pole kaua aega maitsta saanud. Isegi arstiriistu, arstimeid, raadioaparaate, kirjutusmasinaid, magamisriideid võis sealt saada ja võtta. Ja paljud võtsidki igasugu aparaate, mõteldes Eesti tagasi minnes ehk saab asja eest välja panna. Kas nad oma kraamiga Eestisse jõudsid, ei tea. Mu kirjadele vastust ei tulnud. Koht, kus igasugust kraami oli saada oli Elbe jõe ääres vastu Kleinbriseni, kuhu jäid peatama kõik põgenikevoori koormad ja sõjaväe moonavoorid. Inimesed ise kas ujusid üle jõe või said veel paadiga, teisel pool pidi veel olema vabadus. Suur osa läks jala üle mägede oma eesmärgi poole. See oli varanduselunnik, mis sinna maha jäeti. Kohalik rahvas, kel polnud põgenemise kavatsust, vedas koju, mis jõudis, võeti väärtuslikum ja mille järgi tunti vajadust, maha jäi sellegipoolest küllaltki kraami. Mõni oli ajanud oma auto koormaga tee kõrvale ja pistnud põlema. Mõni oli päästnud hobuse vankri eest, pannud vankrile tule otsa ja hobused jäeti oma pead hulkuma. Jõgi oli selle koha peal võrdlemisi kitsas, kuid käreda vooluga. Pidi olema hea ujuja kes jaksas üle ujuda.

Läksime niivõrd hilja, et enam väärtuslikku ei olnud saada. Sattusime siiski hoogu ja vahtisime läbi iga auto ja vankri. Puha sõjakraam. Ühest autost leidsin praadimata kohviube, arstiriistu ja mõned käekellad. Midagi söödavat ei leidnud, kuid siiski ahvatlevad olid kohvioad. Ajasin neid omale kamaluga kotti ise kükitades mingi presendiga kinnikaetud veerjate asjade hunniku otsas. Kergitasin presendi äärt — hanemuna suurused maamiinid või käsigranaadid — ei tea, pole kumbagi lähemalt näinud. Mõte peas jäi seisma — kui see koorem plahvataks — ja mul on 5 last laagris, kes ei saaks iial teada, kuhu võisin kaduda. Töötasin edasi kuni kott kohviube täis. Kui pole siiani plahvatanud, mõtlesin ehk peab veel vastu. Millegipärast oli mul tunne, et neid valgeid kohviube läheb mulle tarvis, ja nagu pärastises elus selgus, elasin nende müügist saadud rahaga pea terve suve Poolamaal. Kohviuba päästis sel suvel mind ja lapsed kindlast näljasurmast. Hindan kõrgelt seda väikest halli uba.

Võtsin veel mõnda tühja-tähja — rumal nagu ma olen ikka niisugustel juhtudel. Ja palju siis jõuabki käeotsas kanda, kui on 2 km jalgsi koju minna. Kuid olime siiski midagi saanud oma olukorra parandamiseks. Kes oli toiduaineid leidnud, andis sellele, kes ilma jäänud jne. Õhtul olid mõlemad laagrid õnnelikud. Kõhud olid täis inimtoitu, oli leiba ja liha, mida meil kahel viimasel kuul peale punase peedi ja nuikapsa muud süüa ei olnud. Nüüd me küpsetasime ja keetsime mitmet moodi, et oleks vähekenegi toidu vaheldust.

HÄDA TULEB

Olime sootuks unustanud hädaohu, milles viibisime. Päev oli rahulik, venelane ei tülitanud kedagi. Ei päritud, kes meie oleme ja mispärast meid naisi siin niipalju koos? Läksime rahulikult magama. Kaks laagritäit eesti rindemeeste naisi ja lapsi magasid Leschtine külas, venelaste poolt vallutatud maal, rahulikku und. Äkki olid venelased kohal ja nõudsid sisselaskmist meie lukustatud uste taga. Lõhuti ukse taga, millel oli palkpuu ees, nii et terve maja rappus. Lõhuti niikaua kuni uks andis järele ja tulid sisse meie tuppa, mis asus alumisel korrusel. Neid oli ainult kolm, revolvrid käes. Igaüks neist valis omale ohvri välja ja asus selle voodi servale juttu ajama. Olin selles toas kõige vanem ja paljude lastega, mind ei vaadatud. Oma vanema tütre peitsin voodi alla. Õhk muutus pinevaks ja jutud kahtlasemaks. Miks oleme siia tulnud kui oleme „Jeesti" maalt, millest meie elame, kas oleme SS-meeste naised jne. jne? Üks „Vanja" sundis revolvri ähvardusel oma ohvrit kingi jalga panema ja temaga kaasa minema. Prl. L., nutt kurgus, täitis venelase käsu. Teised vankad ei reageerinud üldse „seltsimehe" revolvriga mängule, vaatasid rahulikult pealt kui see oleks kõige harilikum asi. Prl. L-e 9-kuine Maie magas vankris ega märganud midagi. Minut hiljem jooksis üks meie kaaslastest teisest toast meie juurde, et meie peame L. aitama vägistamise eest. Millega me aitame kui 2 revolvrimeest on veel meie toas!? Palusime siis kooris seda, meie arvates, kõige kõrgemat meest, kõigis mõeldavates keeltes, et päästku tema prl. L. ära selle hirmsa teo eest. Mehes nagu tõusis uhkus, et ta võis midagi meie heaks teha, suurte sammudega läks koridori ja ajas selle metslase minema. Ja kas suurest viisakusest või millestki muust, nad lahkusid kõik kolm seekord.

Paar tundi hiljem tuli see metslane tagasi — üksipäini. Laagri ust ei saanud enam sulgeda, hinged on kõveraks taotud. Seekord läks ta köögi kõrvale väiksesse tuppa, kus elasid üks ema kahe tütrega ja vana perekonna teenijaga. Vanka sunnib pr. K-d omaga kaasa minema. Kuulsime seda kõik oma toast. Pr. K. palus appi, kuid meie ei julgenud suure hirmu pärast midagi ette võtta. Kõigil ihu hirmust värisemas. Lõpuks pr. K. tormab meie tuppa, istub minu voodisse ja haarab ühe minu lastest endale kaitseks kaenlasse. Venelane on revolvriga kannul — ei hooli lapsest, vaid tirib pr. K. toorelt endaga uksest välja, trepist alla keldrisse. Kui oled SS-naine — siis kohe maha. Appihüüe! Midagi kui tuksatas mu hinges. Ah siis niikaugele tuli meil tulla, et venelased meid lõpuks ikkagi häbistavad ja tapavad!

Haarasin midagi rasket pihku ja ütlesin. „Ma lähen ja löön selle maha", ja ma oleksin seda sel korral tõesti teinud. Minu kannul tuli pr. U. ja terve toatäis lapsi püsti voodites, pistsid valju häältega kisendama. Kisendasid kõigest jõust, nagu ise oleksid piinapingil. Venelane ehmatas ja jooksis minema. Lastel ei olnud venelasest kahju, aga et emad lähevad tapma — see oli hirmus!

(Järgneb)

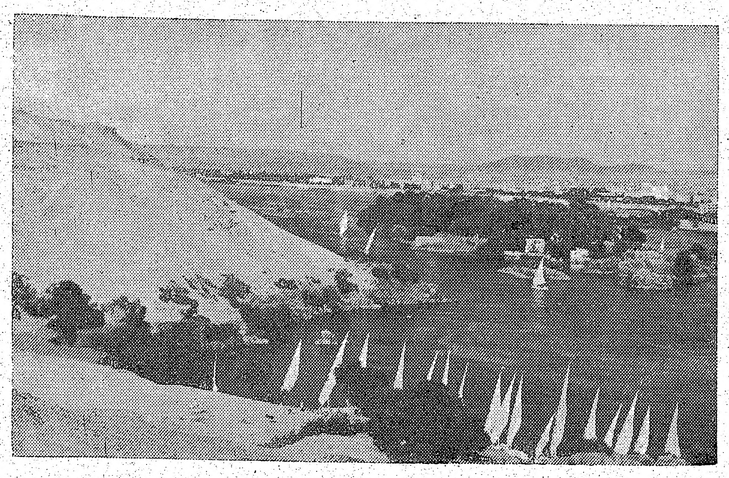

Vaade Niilusele Lõuna-Egiptuses. Foto: Vaike Külvet

Ilmar Külvet

Muljeid Mustalt Mandrilt (2)

Egiptuse nuhtlused ja Niiluse õnnistus

Vanas Testamendis on juttu kümnest Egiptuse nuhtlusest, kuid meid kipub häirima vaid üks ja seegi pole sugugi piibliaegse päritoluga, vaid äärmiselt tänapäevane. Ei ründa meid kuskil rahehood ja rohutirtsudest pole jälgegi, katkust kõnelemata. Seeasemel on meile ja sadadele teistele turistidele tüülikaks tusatekitajaks Egiptuse lennuliin.

Kuidas teile näiteks meeldiks kui olete Kairos väsitava päeva seljataha jätnud ja siis selgub, et järgmisel hommikul tuleb virguda juba kella kolme ajal, et õigeaegselt Assuani minevale lennukile jõuda? Jah, Egiptuse lennuliinil on tõesti sellised pöörased väljumisajad ja parata pole midagi. Pealegi peame kohal olema varakult, sest sisselendudel ei ole istekohad nummerdatud ja seetõttu valitseb „kes ees, see mees" põhimõte. Nii olemegi aegsasti unistena ja pisut pahuratena lennujaamas, kuid märguannet edasi liikumiseks ei tule ega tule. „Lennuk puhkab", öeldakse meile. „Igapäevane nähe".

Siis, ligemale tund aega hiljem teatatakse, et nüüd on lennumasin valmis meid peale võtma, aga ega me seepärast veel pardale pääse. Tuleb läbida kaks kontrollpunkti, kahel korral uurib röntgenisilm meie käsipakkide sisu ja alles siis saame lennuki juurde, mille kõrval seisab noor, külmetava ilmega sõdur, püss seljas. Hakkame nüüd olukorda pisut paremini mõistma. Oleme unustanud, et viibime käärivas Lähis-Idas, kus lennukihõivamised ja teised terroriaktid pole kuigi erakordsed asjad.

Heakene küll, istume nüüd ilusti lennukis, kaitsevõimsi korrakohaselt haagistatud kuid väljalennust ei saa ikka veel midagi. Mis viga? Selgub, et üks naine, viriseva lapsega süles seisab nõutult püsti. Neile enam istekohta ei jätku, kuigi piletid on kõigiti korras. Väike valekalkulatsioon või raalieksitus lennubüroos, ütlevad teadjad. Jällegi võrdlemisi igapäevane lugu. Järgnevad uued piletikontrollid, vaidlused ja kauplemised. Lärm muutub valjuks, sõnelused ägedaiks ja siis ometigi tõuseb üks egiptlasest reisija, ilmselt vabatahtlikult kuid teadagi tõrksalt. Naine lapsega süles istub tema kohale ja alles nüüd saame hakata lendama Assuani poole.

Egiptuse lennuliini vintsutuste tõttu hakkame aga seda rohkem hindama Niilust — meie liiklusteed järgmise nelja rahuliku ööpäeva vältel. Meid ootab Assuanis nimelt moodne mootorlaev „Anni", mis kuulub Sheratoni hotellifirmale, on valmistatud Norras, mahutab 160 reisijat ja omab lahke ning arvuka personali kaptenist kuni kõhutantsijani. Saame avara kajuti, aknavaatega veteväljale ja kodususetunne ei vähene oluliselt ka seejärele kui seletatakse, et meile nii eestipärane „Anni" on laevale nimeks leitud hoopis egiptuse mütoloogiast ja olevat pealegi mehenimi. Hakkame liikuma allavoolu Luxori suunas, mis muistsetel aegadel kandis nime Teeba. Oleme nüüd antiikse Egiptuse kuulsate säilete vööndis.

Niilus — maailma pikim ja kahtlemata kõige tähtsam jõgi. Niiluseta ei oleks Egiptust, ilma selle veesooneta kujunenuks inimkonna aja- ja kultuurilugu sootuks teistsuguseks. Saades alguse Etioopia Tana järvest, kuid omades allikaid veel kaugemalgi, ühineb Sinine Niilus Sudaanis Valge Niilusega, kukerpallitab üle kuue kärestiku ja tühjendab end siis Alexandria juures, pärast lootoselille kujulise delta moodustamist, Vahemerre.

Istudes laevatekil, lõuna-egiptuse mõnusas päikesepaistes valmistab meile esmajoones hämmastust kuivõrd ahtake on tegelikult see rohetav riba, mille Niilus oma korrapärastel üleujutamistel Ida-Aafrikast pärineva mudaga viljakaks muudab. Põllud küünituvad siinseal vaevalt ehk kilomeetri kaugusele ja siis panevad neile piiri punakaspruunid liivakivimäed, sakilised nagu kaameliküürud. 99 prots. Egiptuse umbes neljakümne kaheksast miljonist elanikust on koondunud sellele vöötmele, muutes Niiluse kaldad üheks kõige tihedamalt rahvastatud aladks maailmas.

Möödume jõelaevadest, mis veavad suhkruroogu töötlemispunktidesse ja lehvitame vastu pruuninäolistele naeratavatele tervitajaile nende pardal. Siis randume kuskil ja minnes alla kajutisse, varjutab hetkeks selle akent nagu mingi hiigellinnu valge tiib. See on araabia rannasõidupaadi — feluki — puri ja lahke paadimees sõidutab meid sellega kaldakülladesse, kus võtab vastu fellahinide primitiivsus ja vaesus. Aga see ei ole sugugi masendav viletsus selle meelest, kes on juba maailmas ühes ja teises kohas ringi reisinud. Laste silmadest ei vaata vastu alatoitlus ja lootusetus nagu India külades ja linnades. Elamud võivad küll põhiliselt onniseisusse kuuluda, kuid on siiski peaaegu väiksed lossid nende kõrval, mida oleme näinud otse Caracase külje all, Mehhikos ja teistes Ladina-Ameerika maades. Kitsed, lambad, koerad ja eeslid uitlevad laisalt ja ka inimestel ei tundu olevat mingit ruttu. Hetkeks kaldud koguni uskuma raamatuist loetud juttu, et egiptuse külarahvas — fellahinid — elab just samasuguselt nagu muistsetel aegadel. Ent peatselt selgub, et see on siiski pettekujutlus. Siit-sealt ilmub sillutamata tänavaile autosid, kaagutavaid kanakarju laiali peletades. Osmikute vahele on kerkinud paar päris ajakohase välimusega elamut, mille seinad ei ole mudast, vaid laotud korralikest punastest tellistest. Ka televisioon on juba võrdlemisi ammu ilmunud küladesse ja koos sellega palju välismaiseid võõraid imesid. See televisiooni-invasioon uue jõukuse sümbolina on muutunud poleemikaaineks ka egiptuse ajalehtede veergudel, kus kurdetakse, et külainimesed ei tööta nüüd enam endise innukusega oma põllulappidel. Nad ei lähe õhtuti varakult magama, vaid istuvad kaua teleri ees, omamata järgmisel hommikul enam suuremat energiat.

Millest on see muutus eluviisides ja elatistasemes tingitud?

„Rikkus tuleb väljaspoolt", öeldakse meile. „Need, kes soovivad rohkemat kui vaid kasinat peavarju ja kõhutäidet, lähevad tööle teistesse maadesse — Liibüasse, Iraaki, eelistatavalt Saudi Araabiasse. Seal tehakse paar-kolm aastat töid, mis pole omamaalastele meelepärased ja tullakse siis kenakese säästukapitaliga koduküla tagasi. President Mubarak, kelle portreepildid avalikel hoonetel ilmutavad mõõdukat isikukultust ja kes ei näi olevat just populaarne ega ka eriti ebapopulaarne, tundub sellisesse teenimisse kitsendamatult suhtuvat. Seda sellest hoolimata, et võõrad mõjud ja silmaringi avardumine suurendavad ka poliitilist teadlikkust ja kalduvad ehk tekitama opositsiooni võimulolevale rahvusdemokraatlikule parteile. Ka äärmuslikud muhameedlikud mõjud võivad sel teel salamahti sisse imbuda häirima egiptuse islami parasmeelsust.

Aga ka kodupaika jäämise puhul saab lihtne egiptlane oma elamisega kuidagi hakkama nii maal kui linnas. See suhteline heaolu tuleneb valitsuse heldekäelisest hinnatoetusepoliitikast, võibolla heldemast kui Kairo valitsus tohiks maa majanduslikku konjunktuuri arvestades enesele lubada. Tulemusena on tekkinud olukord, kus egiptlane võib saada lõunaeine ameerika rahasse arvestatult vaid kümne sendi eest, vaesema rahva peatoidus — lame, kerkimata leivakook maksab ainult ühe sendi, bensiinigallon 43 senti ja bussisõit Kairo ühest otsast teise 5 senti. Küsimus seisneb nüüd muidugi selles kui kaua saab selline toetus kesta olukorras, kus naftatulud on hakanud drastiliselt vähenema, poliitiline kliima nõuab tugevat sõjaväge ja tulevikuprognoos tundub nii mitmeski suhtes halvaendelisena.

Assuanis vaatasime oma võhiklike pilkudega Nõukogude Liidu kaasabil rajatud viie kilomeetri pikkust ja sajaüheteistkümne meetri kõrgust paisu, ning sõitsime laevaga selle juurde kuuluval, miljoneid kuupmeetreid mahutaval, Nasseri järve nime all tuntud veehoidlal. Assuani kõrgpaisu on nimetatud Egiptuse moodsa aja kõige võimsamaks monumendiks, mille kogumass on seitseteist korda suurem Cheopsi püramiidist. Ja samuti nagu püramiidide ehitamisel sai see projekt teoks suurel määral massilise töörakenduse tõttu. See ei olnud küll orjatööjõud, mis vaarao-aegadel midagi maksma ei läinud, kuid siiski äärmiselt odav tööjõud. Võib vaid umbkaudselt kujutleda kui tohutult rohkem see kõik maksnuks ameerika ametiühingupalkade puhul.

Aafrika mitmetes osades tekitab püsiv põud nälga ning kannatusi, kuid Nasseri järvel ja hiljem Niilusel liueldes jääb mulje, et Egiptusel seda ohtu ei ole. Siin näib vett jätkuvat küllaldaselt. Nii võib aga mõtelda ainult turist oma teadmatuses ja pealiskaudsuses. Asjatundjad räägivad sootuks teistsugust juttu. Nii hoiatas egiptuse välisminister Butros Ghali alles hiljuti, et tema maa suurimaks mureks on veevarude nappus. Eksperdid ütlevad, et Assuani kõrgpaisu taha koondatud veehulgad suudavad vajadusi rahuldada kõige rohkem vaid ühe aasta vältel ja põua jätkumine Aafrikas võiks muuta ka Niiluse nivoo liiga madalaks turismilaevadele nagu meie „Anni". See koos veepuudusega hotellides mõjuks halvalt turismile, mis on Egiptusele üheks suurimaks tululallikaks ja ühtlasi naftaväljaveole, kuna õli oleks elektrienergia tootmisel ainsaks praktiliseks alternatiiviks. Pikemas perspektiivis kardetakse koguni näljahäda, uue Bangladeshi tekkimist otse Vahemere rannikul.

Kui põuaperiood Aafrikas kolm aastat tagasi algas, oli Assuani reservuaar täidetud. Vahepeal on aga Egiptus ammutanud sealt enam kui 50 miljonit kuupmeetrit vett. Tulevikuväljavaateid selles suhtes halvendab pealegi see, et arvestuste kohaselt suureneb rahvaarv järgmise 12—13 aasta jooksul viieteistkümne miljoni võrra, ulatudes kuueteistkümne kaheksale miljonile.

Ja mõeldes nii nendele tõelistele ohtudele ja ähvardustele, taipame kui naeruväärselt tühised olid need ebamugavused, mis meile tekitas Egiptuse lennuliin. Kuidas sõendasime me üldse seda mingiks „egiptuse nuhtluseks" liigitada?

(Järgneb)

SAKSAMAA EESTLASED

SÕNAVÕTUROHKE ESINDUSKOGU MÜNSTERIS

Adv. W. Salm testamenditäitja kohalt vallandatud. — Aukohtu liikmed suspendeeriti....

Münsteris toimunud Esinduskogu korralisel aastakoosolekul, mida juhatasid Ülo Semmel ja Edgar Pent ning protokollis Villu Laidsaar, kinnitati tavakohaselt möödunud aasta kassa- ja tegevusaruanne ning võeti vastu 1986. a. eelarve ja tegevuskava.

Kahuldustundega võeti teatavaks, et EÜSL-ile pärandatud Berliinis asuva maja valitseja, adv. Woldemar Salm, kellega Keskkomitee pidi neli aastat kohtute ees protsessima, päranduskohtult testamenditäitja kohalt vallandati. Laiaulatuslikumalt informeeriti koosolijaid 1986. a. Heidelbergis asetleidvast Euroopa Eestlaste IV Laulupeost, Rahvapeost, Sõdurite- ja Solistideõhtust kui ka ettenähtud kirikukontserdist.

Aastakoosoleku pikim aeg kulus esimehe ja kaudselt ka Keskkomitee kohta levitatud laimukirjadele ja -juttudele, mida kaks Esinduskogu liiget olid levitanud. Kuna esimehe poolt aukohtusse kaevatud levitajad kuulusid aukohtusse, tuli neid protsessi ajaks suspendeerida. Nende asemele valiti Olev Ruuben ja Johannes Küngas. Senine liige Arvo Kannast jäi aukohtusse.

Ehkki viimane aastakoosolek oli sõnavõttude poolest ainulaadseim kogu Esinduskogu ajaloos, loeti koosoleku lõpul ette resolutsioon, milles Esinduskogu valdav enamus avaldas täielikku usaldust ning tänu esimehe Joh. Västrikule kui ka kogu Keskkomiteele. Erilist tunnustust avaldati Keskkomitee protsessi volinikele, abiesimehe Bergmannile ja sekretär Laidsaarele.

Koosolekust võttis osa ka meie huvide kaitsja E. Reisenberg.

STUTTGARDI KULTUURIPIDU

Pühapäeval, 16. juunil 1985 algusega kell 15.00, korraldavad Saksamaa Eestlaste Keskkomitee ja Stuttgardi Piirkonna Eesti Rahvuskoondis Bad Cannstatti Kuursaalis laiaulatuslikuma kultuuripeo. Ettenähtud on avasõna esinaiselt Leila Nichtig'ilt, peokõne Keskkomitee esimehelt Joh. Västrikult ja lõppsõna abiesinaiselt Aita Kalnins'ilt.

Kontsertosas esinevad Stuttgardi Eesti Laulukoor, rahvatantsurühm „Kunglarahvas", Kölni Eesti näitetrupp ja solist Boris Bagger kitarril. Fuajees toimub samaaegselt eestiaineline näitus. Kultuuripidu lõpeb hubase koosviibimisega tantsumuusika saatel.

TALLINNA ARHIIVI EI ANTA VÄLJA

Tallinna linnaarhiiv jääb, vähemalt esialgu, Saksamaale. Selle vastuse sai Lüübekist pärit liidupäeva liige Wolfgang Saurin vastavale järelpärimisele Bonni Siseministeeriumilt. Nagu „Eesti Rada" k.a. alguses teatas, nõuab Nõukogude Liit Eesti Vabariigi pealinna arhiivi väljaandmist vahetuskaubana Moskvas ja DDR-is asuva Breemeni, Hamburgi ja Lüübeki arhiivimaterjali vastu. Sellise vahetustehingu takistustena nimetatakse siseministeeriumi kirjas Saksamaa huvidega seotud poliitilisi ja õiguslikke ning arhiivi erialalisi probleeme.

(Järgneb)

Mööndunud sügisel pöördusid EÜSL-i Keskkomitee ja selle palvel ka Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) esimees Lembit Savi märgukirjadega arhiivi väljaandmise vastu Liidukantsler Kohl'i, mitme liiduministri, Bonni parlamendi nelja erakonna ning ajakirjanduse poole. Samaaegselt selgitas Keskkomitee ülesandel Münster-Warendorfi rahvuskoondise esimees Olev Ruuben vabade eestlaste seisukohta suuliselt mitmele asjaosalisele saksa poliitikule ja asjast huvitatud saksa organisatsioonide juhtidele. Seejuures nenditi, et kuna Tallinna linnaarhiiv on Eesti Vabariigi omandus, Eesti Vabariik aga 2. maailmasõjast saadik on N. Liidu poolt vägivaldselt okupeeritud, ei tohi Saksa Liiduvabariik arhiivi praegustele võimukandjatele välja anda, ilma et see tähendaks Eesti õigusevastase anastamise tunnustamist ja seega kõigi seniste Liiduvalitsuste kui ka peaaegu kõigi läänеriikide seniselt seisukohalt lahkumist. Peale selle kiidaks Liiduvalitsus sellise sammuga heaks ka omaaegse Euroopa jagamise Saksamaa ja N. Liidu „huvitsoonidesse" kurikuulsa Ribbentrop-Molotovi-salalepingu alusel.

Bonni Välisministeerium kinnitas kirjalikes vastustes EÜSL-i Keskkomiteele ja ÜEKN-i esimehele, et sellist seisukoha muutmist Balti riikide suhtes ei kavatsetavat. Ehkki vastuses ÜEKN-ile nenditi, et Saksa Liiduvabariik pole tunnustanud Eesti eksiilvalitsust, tõendab tõik, et valitsuse vastus saadeti välisministeeriumi kaudu, mõlema mainitud vabade eestlaste greemiumi tunnustamist välisriigi, s.t. Eesti Vabariigi huvide esindajatena, mida igatahes meie Keskkomitee suhtes seni pole juhtunud.

Seega võiks ju Liiduvalitsuse seisukohaavaldisi rahustatult teatavaks võtta. Kuna aga ülalmainitud Liidupäeva liikmele saadetud vastuses eesti huvidest ja õigustest üldse juttu ei ole, näib ka sama kirja lause murettekitav, et Liiduvalitsus taotleb arhiivide küsimuses ka edaspidi võimalikult ulatuslikku lahendust. Öeldakse ju sellega, et selles küsimuses pole veel lõplikult otsustatud, mispärast eestlaste esindajatel tuleb asjade arengut ka edaspidi tähelepanelikult jälgida ja samaaegselt meie seisukohta veel intensiivsemalt ja ulatuslikumalt selgitada ja kaitsta.

E. R.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe lalaldase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad

üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Valdo Randpere Londonis peetud konverentsil

Londonis peetud poliitilisest konverentsist „Beyond 1984" võtsid osa Valdo Randpere ja Leila Miller. Osavõtjaid oli 47 riigist ja põgenikke 24-st kommunistliku rezhiimi all olevatest maadest. Konverentsi juhatas endine Briti desarmeerimise minister lord Chalfont. Eesti ajalehe „Eesti Hääle" esindajad olid Are Helbemäe ja Nora Morley-Fletcher.

V. Randpere sõnavõtt toimus esimeses sessioonis, kus teemaks oli „Marksismi-leninismi ideoloogia kokkuvarisemine". Oma kõnes puudutas ta N. Liidu lepingute ja alalisi inimõigute rikkumisi ning andis hoiatuse maailmale. Randpere kõne äratas märkimisväärset tähelepanu ja aitas kahtlemata kaasa balti rahvaste praeguse olukorra tutvustamiseks.

EHI

Aafrika mesilased vihkavad jalgpalli

Bangui, Kesk-Aafrika Vabariik — Tohutusuur parv mesilasi ründas eile ühe jalgpallivõistluse kestel pealtvaatajaid ja mängijaid nii ägedalt, et mängu pidi katkestama. Sama asi juhtus nädal tagasi ja rahvas on veendunud, et asja taga on nõid-arstid (witch-doctors), kellele ei meeldi moodne sport.

Kanadalaste usaldus töökohtade püsivusse tõusnud

Enam kanadalasi usub, et tööturg on stabiliseerunud ja töökohtade kaotuse võimalused vähenenud, ütleb hiljutine Gallup-küsitelu. Samas arvab enamus küsitletuist, et neil on raskusi uue koha leidmisel vallandamise puhul. Umbes veerand küsitletuist arvab, et kohakaotus on võimalik, mis on pisut parem eelmisest küsitelust, milles 32 protsenti küsitletuist olid mures oma kohtade pärast.

Bariton Avo Kittask laulmas äsja peetud maakondlikul killapeol, saates end ise akordionil.

Foto: Vaba Eestlane

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 4. juunil 1985 — Tuesday, June 4, 1985

KIREV MAAILM

GEISLINGEN — Geislingenis on praegu linna atraktsiooniks forellide tiik. See asub kohvik „Markti" kõrval, kus varemalt oli turukaev. Siin elas omal ajal luuletaja Schubart, kelle luuletusele „Forell" lõi Franz Schubert väga populaarseks saanud viisi. Seetõttu siis on ka tiigi kõrvale paigutatud pronksist elevant ja forellid.

NEW YORK — „Ropult rikkaid" ameeriklasi on terve tosin, kirjutab ajakiri „Forbes". Selle tosina sisse on arvatud isikud, kelle varandus ulatub üle miljardi dollari. Nimekirja eesotsas on 85-aastane laevandusagent Daniel K. Ludwig, kelle varandusi hinnatakse kahele miljardile dollarile ehk teiste sõnadega 2000 miljonile dollarile. Teisel kohal on kadunud õlimiljonäri J.P. Getty poeg Gordon P. Getty. Järgnevad Nelson, Herbert ja Lamar Hunt ning nende õed Margaret Hunt Hill ja Caroline Hunt Schoellkopf, ühe miljardiga igaüks. Miljardi klassi kuuluvad veel pankur David Rockefeller, õliparunid P.R. Bass, Sid R. Bass, P. Anchultz ja M. Davis. Miljonäre on USA- üldse 400 ümber.

PHILADELPHIA — Verekaane on hakanud müüma Philadelphia apteeker Michael Walinsky. Neid võib temalt tellida isegi posti teel hinnaga $12 tükk. Verekaane on kasutatud juba muistsel ajal arstimitena mitmesuguste tõbede puhul. Ka arstid hakkavad kaane ikka rohkem ja rohkem kasutama. Näiteks on Walinsky müünud kaane ka New Yorgi Montefiore haiglale. Nüüd aga tellib see haigla kaane Prantsusmaalt, kuna sealne tõug olevat parem. Eestist saabunud teadete järele kasutatakse seal verekaane kõrge vererõhu ravimiseks.

HOUSTON — Metsiku Lääne tüüpi tüli tekkis kellegi dr. Allan J. Lewise perekonnas Arizonas. Perekondlik „kodusõda" läks nii ägedaks, et Allan haaras tsüaankaali purgi ja tahtis end tappa. Ta naine püüdis seda takistada, haaras revolvri (seelikutaskust?) ja tulistas mehe käes olevat tsüaankaali purki. Kuigi kuul läbis Allani randme ja virutas purgi minema, oli ta suutnud ühe pilli alla neelata ja suri tund aega hiljem.

NEW YORK — Otsite sobivat jõulukinki? Üks hinnakiri pakub kauni välimusega kunstiraamatut: Leonardo da Vincis Landscapes, Plants and Water Studies (Johnson Reprint Corp.), milles on toodud 70 lehte da Vinci joonistusi koos 250 lk. tekstiga. Paber on hinnalisem käsitsi valmistatud pergamendi taoline luksuspaber ning kogu teos on köidetud nigeeria kitsenahka. Hind on ainult 4600 dollarit, pärast 31. detsembrit 5500 dollarit. Esimese eksemplari olevat ostnud Inglise kuninganna.

NEW YORK — Tenessee mees David Stilmann, kes on olnud juba pikemat aega tööta, tuli algupärasele ideele. Ta hakkas end „välja müüma", lastes käiku 10.000 piletit hinnaga kaks dollarit tükk. Võitja võib saada tema aastaks oma käsutusse mistahes töödele.

NEW YORK — Raamatu „Kuidas armastada naist" autor Michael Morgenstern läks kohtu alla oma sõbratari peksmise pärast. Ta peab tüdrukule, keda ta armastamise asemel peksis, maksma valuraha 30.000 dollarit.

MIAMI — Illegaalne tegevus ei tarvitse alati olla ebaaus, otsustas Florida osariigi ülemkohus. Ülemkohus tühistas selle tõttu alamaastme kohtu otsuse, millega üks Florida advokaate advokaadiseisusest välja heideti, kuna ta oli toonud salaja Floridasse 15.000 naela marihuaanat. Kohtunikud lõid sõnastiku lahti ja sealt leiti, et ebaausaks tegevuseks on valetamine, petmine, väljapressimine ja ebausaldatavus. Kuskil ei olnud sõnagi marihuaana salajasest sissetoomisest.

TES Lasteaia üldkoor laulmas Merike Martini juhatusel. Foto: Vaba Eestlane

Jõekääru talgud

Korrastustalgud Jõekääru Suvekodus on ette nähtud 8. ja 15. Juunil k.a. Talgutööks on peamiselt koristamine ja värvimine. Talgud algavad kell 9.00 hommikul ja lõpevad kell 4.00 peale lõunat. Lõunaks on talgulistele supp. Kaasa võtta labidad, rehad, töökindad ja hea tuju. Koguneda kõigi juurde. Talguteks registreerida: Helle Arro — 449-4209, Helgi Sambla — 222-1830, Reet Medri — 633-5161.

T.E.N.S JUHATUS

Nõuti inimõiguste ...

(Algus lk. 1)

Haaravaks momendiks kujunes pooleminutiline vaikne seisak inimõiguste rikkumise ohvrite austamiseks, mis katkestati sõnadega: „We shall never again be silent — let my people go free."

Järgnes resolutsioonile allakirjutamine rahvusgruppide esindajate poolt. Selles osalesid arvukad organisatsioonid kaasa arvatud „Kanada juutide kongress ja sünagoogid" ja „Ukraina-Kanada Komitee". Eestlaste poolt kirjutasid dokumendile alla aupeakonsul Ilmar Heinsoo, Henny Aruja ja August Nõmmik. Allakirjutamise ajal tõid Eesti sõjaveteranid laua juurde meie sini-must-valge, mis muutis tseremoonia eriti pidulikuks.

Kokkutulek lõppes Leedu meeskoori esinemisega ja üleskutsega allakirjutajatele ühineda dokumenti Ottawasse lähetava delegatsiooniga reedel, 31. mail.

Lisamärkena ei saa mööda minna R. Toi ja Estonia koori panusest sellel kiiresti organiseeritud kokkutulekul, millest kujunes märkimisväärne rahvuspoliitiline sündmus arvukate osavõtjatega. Järjekordselt oli hea olla eestlane, eriti aga siis, kui endine Kanada peaprokurör Robert Kaplan ütles meie lauljatele:

„Pean teie koorijuhti ja koori õnnitlema, teie laulmine on muusikaline dünamiit."

Kuna lähemas tulevikus pole ette näha föderaalvalimisi, on põhjust arvata, et need sõnad olid siiralt öeldud.

Olemasolevail andmeil tõid sündmuse ära kaks Toronto televisioonijaama, kus märgatavalt suur osa saateist hõlmas Estonia koori — muusikaline taust mõlemas saates oli eestlastelt.

On tore märkida, et lisaks kunstiküpsele esinemisele on see, enamasti noorematest lauljaist koosnev koor, valmis minimaalse etteteatamisega välja astuma meie rahva huvide eest, trotsides igasuguseid argipäevaseid raskusi.

wintario

30. mail peetud Wintario loterii loosimisel langes peavõit $200 000 —C501959, $100 000 — A015107, E760355, A880821, $10 000 — 623411, 452311, $1000 — 06771, $100 — 6006, $50 — segijärjekorras numbrid 409450, $10 — 138 ja tasuta pileti-raamatu — 02. Nädala müstilise preemiavõidu $10 000 — 801838. 10. aastapäeva suur preemiavõit $10 000 — 82247.

KATUSETÖÖD
uued ja parandamine.
Korstnate parandamine.
Soome ehitajad
Veli Salminen 492-1351
Metro licence 2422

JÕEKÄÄRUL
suvila üürida
30. juunist kuni 4. augustini
Tel. 488-8533

Nalja

Naabrinaised omavahel.

„Meditsiin on viimastel aastatel teinud suure sammu edasi, eriti on täiustunud diagnostikameetodid."

„Kas tõesti? Millest sa seda järeldad?"

„Sellest, et varem pidin ma arsti juures alati lahti riietuma, aga nüüd aitab ainult keele näitamisest."

☆

Rikas vanem daam abiellus noore mehega.

„Kuidas see teil õnnestus?"

„Ma ütlesin talle, et olen seitsmekümneaastane, olgugi et olen ainult viiekümnene."

☆

„Kas mäletad, millal suudlesid esimest korda tütarlast?"

„Aga kuidas siis. Mina olin siis seitsmeteistkümneaastane."

„Aga viimane kord?"

„Ei tule meelde. See oli vist väga ammu."

Balti küsimus ...

(Algus lk. 1)

Ühes oma pika kõne teises lõigus Sofinski eitas, et kedagi on N. Liidus kohtulikult süüdi mõistetud usulise tegevuse pärast.

Ta ütles, et vangistuses viibivad vaimulikud või teised usulised aktivistid on legaalselt süüdi mõistetud nõukogude seaduste rikkumises. Sofinski mõistis hukka Ühendriikide delegatsiooni poolt möödunud reedel esitatud 40-ne inimese nimestiku nendest, keda on N. Liidus vangistatud usulise tegevuse pärast. Nõukogude peadelegaat väitis, et ameeriklaste süüdistused on ebatäpsed ja väänatud. Siinkohal nimetas Sofinski ainult kolme inimest nimepidi, kes kõik on leedulased. Üks neist on paater Alfonsas Svarinskas, kes mõisteti 1983-nda aasta maikuus seitsmeks aastaks sunnitööle ja kolmeks aastaks sundpagendusse nõukogudevastase agitatsiooni ja propaganda süüdistuste alusel. Sofinski väitis, et Svarinskas oli süüdi mõistetud tõeliste kuritegude ja mitte usulise tegevuse eest.

Sofinski lisas siinkohal, et ta võib ka anda Ühendriikide delegatsioonile üksikasju tema sõnastuses „tõeliste kuritegude" kohta,

mida olid sooritanud kaks Leedu Helsingi kokkulepete järgimist kontrolliva grupi liiget — Viktoras Petkus ja Balys Gajauskas. Ühendriikide peadelegaat oli möödunud nädalal nimetanud Petkus't nimepidi kui isikut, kes oli vangistatud nõukogude võimude poolt selle pärast, et ta oli kasutanud oma väljendusvabaduse õigust. Petkus'ele mõisteti 1978-ndal aastal 10 aastat sunnitööd ja 5 aastat sundpagendust, milline karistusaeg lõpeb alles 1992. aastal.

Balys Gajauskas on kandmas sama pikka karistusaega. Teda süüdistati muuhulgas leedu samizdat'i levitamises ja Aleksandr Solzhenitsõn'i „Gulag Arhipelaagi" leedu keelde tõlkimises.

Ameerika ja teised lääne diplomaadid kes kuulsid Sofinski esmaspäeva õhtust kõnet ütlesid, et kuna kõnes ei suudetud esitada tõendmaterjali vangistatud usuliste aktivistide nn. „tõelistest kuritegudest", siis kinnitab see vähemalt kaudselt lääneriikide süüdistusi, et neid vangistati ainult nende usulise tegevuse tõttu. Lääne diplomaadid deklareerisid, et nad jätkavad oma survet kõnesolevate isikute vabastamiseks ja nõuavad, et N. Liit austaks oma lubadusi Helsingi kokkulepetele allakirjutades, milledes garanteeritakse õigust usuvabadusele.

Kuidas kuumaveepaaki parandada

Tuntud kirjanik Somerset Maugham väidab küll, et elu olevat halb jutustaja („Fact is a poor story-teller"). Aga mõnikord võib elu olla „vägevam" kui mistahes lugu, eriti kui on tegemist nn. joonealuse jutuga.

Jutustab ühes arengumaas töötav kaasmaalane:

„Kuigi on olnud kuum, olime pisut hädas, kui veesoojendaja majas rikki läks. Teatasin asjast vastavale asutusele (elame nimelt riigi majas). Sellega panin käima ühe suurima operatsiooni, millest kavatsen aru anda kui näitest, kuidas siinsel arengumaal asju aetakse.

Umbes paar nädalat pärast seda, kui olin asjast rääkinud „chief executive officerile" juhiste kohaselt, ilmus kohale kolm meest, kes konstateerisid, et nad ei saa midagi teha, kuna neil puudub redel. (Veesoojendaja asub pööningul ja toad on 3 m kõrged). Lubasid tulla tagasi redeliga ja tulidki — kolme päeva pärast. Käisid pööningul ära ja ütlesid, et vee poolest võib soojendaja käia küll, vett selles olevat. Viga peab olema elektris. Lubasid rääkida elektriosakonnaga.

Kui nad olid ära läinud, hakkas köögi laest vett tilkuma, mis tõendas, et soojendajas oli vett. Mõne päeva pärast tuli üks elektrimees — ilma redelita. Aga ta ütles, et ta on jalgpallimängija ja ronis redelita pööningule. Leidis, et ka elektril polnud viga midagi. Ja läks.

Aga sooja vett meil ei olnud. Järgmisel päeval palusin oma sekretäril helistada ja öelda, et meil pole sooja vett, aga köögi laest tilgub külma vett.

Veemehed tulid ja leidsid, et viga oli pumbas. Järgmisel päeval vahetasid nad pumba välja ja ütlesid, et nüüd on asi korras. Kui nad ära läksid, hakkas elutoa laest vett tilkuma (külm).

Uus alarm sekretäri abil!

Lekkimine pandi seisma. Aga sooja vett ei olnud.

Uus telefonikõne. Elektrikud ilmusid kohale (paari päeva pärast). Ütlesid, et nad ei saa midagi teha, kuna soojendaja on vett täis. Lubasid ise rääkida veeosakonnaga.

Paari päeva pärast tulid veemehed ja lasksid paagi tühjaks. Siis tulid elektrikud ja leidsid, et midagi oli katki küttekehas. Uut neil ei olnud, tuli tellida. Nädal hiljem tulid nad tagasi ja monteerisid uue osa sisse. Aga nad ei saanud proovida, kas see töötab, sest paagis ei olnud ju vett. Läksid ja kadusid.

Uus telefonikõne. Sekretär ähvardas suurte meestega. Järgmisel päeval oli maja montööre täis. Vesi lasti paaki ja vool lülitati sisse. Lubasid tunni aja pärast tagasi tulla kontrollima, aga ei ole tulnud tänaseni.

Meil on siiski soe vesi.

Arengumaa arengumaaks. Aga kõrgel tasemel olevas tööstusriigis N. Liidus jutustatakse (suust kõrva) järgmist anekdooti:

Ehitatakse maja. Äkki variseb üks majamüür kokku. On tarvis otsida üles süüdlane nagu sotsialistlikus ühiskonnas kombeks.

Kõigepealt süüdistatakse telliskivi. Aga telliskivi ütleb suure põlgusega: „Mina süüdi? Kuidas saan mina süüdi olla? Mina olen ju punane!"

Jutt otsas. Süüdistatakse liiva.

Liiv vastab: „Mina? Mind on nii palju sõelutud üht ja teist pidi. Mina ei saa süüdi olla!"

Ei jää muud üle, kui tuleb süüdistada tsementi.

Tsement ütleb: „Seltsimehed — kuidas saan mina süüdi olla? Mina pole kunagi selle müüri ehitamise juures olnud."

Sobivad vanasõnad: „Vaga veri ei värise" ja „Õige hõlma ei hakka ükski".

EPL

Sündmuste kalender

Laupäeval, 8. juunil kell 10 hommikul Eesti Majas EKK kevadüldkoosolek.

Teisipäeval, 11. juunil kell 7.30 õhtul Edward Johnson Bldg.-i Waltel Hall'is „Estonia" koori kontsert.

Neljapäeval, 13. juunil kell 7.30 õhtul St. Pauli Anglikaani kirikus küüditamise 44. aastapäeva tähistamise ökumeeniline jumalateenistus.

Naised ebasobivad rindeüksustes

Kanada kaitseministeerium on avaldanud ametliku teadaande, milles öeldakse, et naised on ebasobivad rindeüksustes võitlemiseks. Peamiseks põhjuseks peetakse füüsilist ebavõrdsust meestega, ent leitakse ka, et naissõdurid ainuüksi oma naiselikkusega võivad häirida meessõdurite keskendumisvõimet ja sellega nõrgestada nende võittusvalmidust. Mitmed tuntud naisõigusluse tegelased on avaldanud hämmastust teadaande üle nimetades seda ilmseks rumaluseks ja pidades seda ebaõiglaseks.

Kritiseeritakse Jack Murta't

OTTAWA — Keskparlamendi liige Sergio Marchi (York West), liberaalide mitmekultuurilisuse kriitik, süüdistas konservatiive „sulatuspoti" printsiipide rakendamises, kus etnilistelt vähemusgruppidelt nõutakse oma kultuuripärandi hülgamist. Sergio Marchi oma sõnavõtus reageeris mitmekultuurilisuse ministri Jack Murta hiljutistele märgetele, milles ta ütles, et vähemusgrupid peaksid ennast pidama eelkõige kanadalasteks ja et kultuuriliste erinevuste rõhutamine ohustaks Kanada rahvuslikku ühtekuuluvust. Marchi vaidleb sellele vastu väites, et etnilised vähemusgrupid on kõik lojaalsed kanadalased.

Murta oma vastuses siiski eitas püüdmaks rakendada „sulatuspoti" poliitikat ja ütles, et etnilised vähemusgrupid olevat parimad kanadalased. Samas ta leiab olevat loomuliku, et vähemusgrupid oleksid eelkõige kanadalased, samaaegselt viljeledes oma rahvuskultuuri pärandit.

Kanada veteranid solvatud

Hiljuti avaldas ameerika suurajakiri „Life" 114-ne leheküljelise eriväljaande II maailmasõjast, ignoreerides täielikult Kanada osa selles heitluses. Juhtum on vallandanud pahameeletormi Kanadas ja mitmed nimekad veteranid on avaldanud sügavat kibestust. Nagu teada kaotas Kanada 41,922 meest ja naist langenutena ja 54,414 said haavata, mis on märkimisväärne ohver riigi poolt, mille rahvastik tollal oli 12 miljonit.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

„OPEN HOUSE"
laupäeval, 8. juunil ja pühapäeval, 9. juunil kella 12—5 p.l.
KALEVA TÄIELIKULT VALMIS
Kaleva kondomiinium-korterimaja
1 Innismore Cr. Scarboro